



Hushållningen med mark- och vattenområden

Sammanfattning

Utskottet föreslår ett tillkännagivande till regeringen med anledning av ett motionsförslag om tillståndsprövningen för vattenverksamheter. Enligt utskottet bör regeringen återkomma till riksdagen med förslag på ett regelverk om tillståndsprövsprocesser för vattenverksamheter som är flexibelt och anpassat till småskaliga verksamheter.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår övriga motionsförslag som behandlas i betänkandet. De motionsförslagen rör miljöbalkens hushållningsbestämmelser och behovet av bostäder, skyddet av brukningsvärd jordbruksmark, skyddet av vattenområden m.m., utpekandet av riksintressen, vattenverksamheter m.m., stranderosion och allmänna vattentjänster. Utskottet hänvisar främst till pågående arbete och tidigare ställningstaganden.

I betänkandet finns sju reservationer (S, M, SD, MP, C, V, L, KD). I en reservation (S, MP, V) föreslås att riksdagen inte ska göra något tillkännagivande till regeringen.

Behandlade förslag

Cirka 60 yrkanden i motioner från allmänna motionstiderna 2014/15 och 2015/16.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	6
Utskottets överväganden	7
Riksentressen och behovet av bostäder	7
Skyddet av brukningsvärd jordbruksmark	11
Skyddet av vattenområden m.m.	14
Förfarandet vid utpekandet av riksentressen	17
Vattenverksamheter m.m.	19
Stranderosion	27
Allmänna vattentjänster	30
Reservationer	34
1. Riksentressen och behovet av bostäder, punkt 1 (M, C, L, KD)	34
2. Skyddet av brukningsvärd jordbruksmark, punkt 2 (SD)	35
3. Skyddet av brukningsvärd jordbruksmark, punkt 2 (C)	36
4. Förfarandet vid utpekandet av riksentressen, punkt 4 (C)	37
5. Vattenverksamheter m.m., punkt 5 (S, MP, V)	37
6. Vattenverksamheter m.m., punkt 5 (SD)	38
7. Allmänna vattentjänster, punkt 7 (C)	40
Särskilt yttrande	42
Vattenverksamheter m.m., punkt 5 (SD)	42
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	43
Motioner från allmänna motionstiden 2014/15	43
Motioner från allmänna motionstiden 2015/16	46

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Riksintressen och behovet av bostäder

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:642 av Olof Lavesson m.fl. (M) yrkande 2,
 2014/15:2448 av Catharina Elmsäter-Svärd (M) yrkande 3,
 2014/15:2953 av Caroline Szyber m.fl. (KD, M, C, FP) yrkande 12,
 2015/16:494 av Olof Lavesson m.fl. (M) yrkande 2,
 2015/16:1938 av Caroline Szyber m.fl. (KD) yrkande 11,
 2015/16:1986 av Caroline Szyber m.fl. (KD, M, C, FP) yrkande 4 och
 2015/16:2702 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkande 18.

Reservation 1 (M, C, L, KD)

2. Skyddet av brukningsvärd jordbruksmark

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:1066 av Betty Malmberg (M) yrkandena 1–3,
 2014/15:1351 av Kristina Yngwe (C) yrkandena 1–3,
 2014/15:2851 av Anders Forsberg m.fl. (SD),
 2014/15:2921 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 22,
 2015/16:294 av Betty Malmberg (M),
 2015/16:496 av Kent Härstedt (S) yrkandena 1 och 2,
 2015/16:2039 av Roger Hedlund och Mikael Eskilandersson (båda SD)
 yrkande 14,
 2015/16:2530 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 10 och
 2015/16:3018 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) yrkande 2.

Reservation 2 (SD)

Reservation 3 (C)

3. Skyddet av vattenområden m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:1971 av Emma Hult m.fl. (MP),
 2015/16:1520 av Peter Persson (S) yrkandena 1 och 2 samt
 2015/16:1594 av Emma Hult m.fl. (MP).

4. Förfarandet vid utpekandet av riksintressen

Riksdagen avslår motion

2015/16:2369 av Anders W Jonsson m.fl. (C) yrkande 11.

Reservation 4 (C)

5. Vattenverksamheter m.m.

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på ett regelverk om

tillståndsprocesser för vattenverksamheter som är flexibelt och anpassat till småskaliga verksamheter och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:206 av Lars Tysklind (FP),

bifaller delvis motionerna

2014/15:604 av Lars Tysklind (FP),

2014/15:995 av Annika Qarlsson och Ulrika Carlsson i Skövde (C) yrkande 2,

2014/15:1092 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkande 1,

2014/15:1309 av Daniel Bäckström (C),

2015/16:1535 av Cecilie Tenfjord-Toftby och Sten Bergheden (båda M) yrkande 1,

2015/16:2854 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 2 och

2015/16:3017 av Daniel Bäckström och Staffan Danielsson (båda C) samt

avslår motionerna

2014/15:27 av Nina Lundström (FP),

2014/15:28 av Nina Lundström (FP),

2014/15:303 av Cecilia Widegren (M) yrkandena 2 och 3,

2014/15:628 av Jan Lindholm (MP),

2014/15:950 av Suzanne Svensson och Peter Jeppsson (S),

2014/15:995 av Annika Qarlsson och Ulrika Carlsson i Skövde (C) yrkande 1,

2014/15:1666 av Penilla Gunther (KD),

2015/16:351 av Paula Holmqvist m.fl. (S) yrkande 2,

2015/16:553 av Patrik Björck (S),

2015/16:720 av Jan Lindholm (MP),

2015/16:1535 av Cecilie Tenfjord-Toftby och Sten Bergheden (båda M) yrkandena 2–4,

2015/16:1973 av Per-Ingvar Johnsson och Göran Lindell (båda C) yrkandena 1–4,

2015/16:2287 av Lars-Axel Nordell (KD),

2015/16:2360 av Annika Qarlsson (C) yrkandena 1–4,

2015/16:2371 av Anders W Jonsson m.fl. (C) yrkande 18,

2015/16:2398 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) yrkandena 5–9,

2015/16:2655 av Cecilia Widegren (M) yrkandena 2–4 och

2015/16:2854 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 4 och 5.

Reservation 5 (S, MP, V)

Reservation 6 (SD)

6. Stranderosion

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:971 av Anders Hansson m.fl. (M) yrkandena 1–3,

2014/15:1472 av Karin Enström (M),

2015/16:313 av Per-Arne Håkansson m.fl. (S) och
2015/16:1654 av Anders Hansson m.fl. (M) yrkandena 1–3.

7. Allmänna vattentjänster

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:1204 av Sofia Damm (KD),

2014/15:2429 av Ola Johansson (C) yrkande 7,

2014/15:2525 av Karin Svensson Smith (MP) yrkande 6 och

2015/16:3233 av Larry Söder (KD).

Reservation 7 (C)

Stockholm den 17 mars 2016

På civilutskottets vägnar

Caroline Szyber

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Caroline Szyber (KD), Ewa Thalén Finné (M), Hillevi Larsson (S), Jessika Roswall (M), Lars Eriksson (S), Roger Hedlund (SD), Ola Johansson (C), Emma Hult (MP), Thomas Finnborg (M), Leif Nysmed (S), Mikael Eskilander (SD), Robert Hannah (L), Nooshi Dadgostar (V), Johanna Haraldsson (S), Shadiye Heydari (S), Mats Green (M) och Maria Strömkvist (S).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet ett sextiototal motionsyrkanden som väckts under de allmänna motionstiderna 2014/15 och 2015/16 och som rör frågor om hushållningen med mark- och vattenområden i vid bemärkelse.

Motionsyrkandena gäller miljöbalkens hushållningsbestämmelser och behovet av bostäder, skyddet av brukningsvärd jordbruksmark, skyddet av vattenområden m.m., utpekandet av riksintressen, vattenverksamheter m.m., stranderosion och allmänna vattentjänster. Motionsförslagen finns i bilagan.

Folkpartiet liberalerna (FP) har nyligen bytt namn till Liberalerna. Samtliga motioner som behandlas i betänkandet är väckta innan namnbytet. I betänkandet och reservationerna används partiets nya namn och partibeteckning (L). Av registreringstekniska skäl har det dock inte varit möjligt att på alla ställen använda den nya partibeteckningen.

Utskottets överväganden

Riksintressen och behovet av bostäder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om riksintressen och behovet av bostäder. Utskottet utgår från att regeringen prioriterar frågan inom ramen för det pågående arbetet.

Jämför reservation 1 (M, C, L, KD).

Motionerna

I motion 2014/15:2953 av Caroline Szyber m.fl. (KD, M, C, L) yrkande 12 begärs ett tillkännagivande om att behovet av bostäder ska vara en viktig prioritering vid arbetet med utformningen av nya regler för riksintressen. Motionärerna hänvisar bl.a. till att en mycket stor del av Sveriges yta täcks av riksintressen och att många kommuner anser att riksintressen hindrar nya bostäder. Liknande förslag framställs i motionerna 2015/16:1986 av Caroline Szyber m.fl. (KD, M, C, L) yrkande 4, 2014/15:2448 av Catharina Elmsäter-Svärd (M) yrkande 3, 2015/16:1938 av Caroline Szyber m.fl. (KD) yrkande 11 och 2015/16:2702 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkande 18.

I motion 2014/15:642 av Olof Lavesson m.fl. (M) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att regeringen ska peka ut bostadsbyggande som en prioriterad uppgift i regleringsbrevet till länsstyrelserna. Motionärerna framhåller att Länsstyrelsen i Skåne är särskilt negativ till byggande av nya bostäder på jordbruksmark, vilket leder till att framtagandet av detaljplaner fördröjs eller uteblir. Detta leder i sin tur till bostadsbrist och ökande bostadspriser. Ett liknande förslag framställs i motion 2015/16:494 av Olof Lavesson m.fl. (M) yrkande 2.

Hushållningsreglerna m.m.

Bestämmelser om hushållning med mark- och vattenområden, bl.a. i fråga om områden av riksintresse, finns i 3 och 4 kap. miljöbalken.

I 3 kap. finns de grundläggande hushållningsbestämmelserna. Mark- och vattenområden av riksintresse för ett antal angivna ändamål ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra eller skada ändamålen (5–9 §§). Det gäller, något förenklat, områden av riksintresse som har betydelse

- för rennäringen eller yrkesfisket
- för naturvården, kulturmiljövården eller friluftslivet
- för att de innehåller fyndigheter av värdefulla ämnen eller material

- för att de är särskilt lämpliga för anläggningar för industriell produktion, energiproduktion, energidistribution, kommunikationer, vattenförsörjning eller avfallshantering
- för totalförsvaret.

Om ett område är av riksintresse för flera oförenliga ändamål ska företrädere ges åt det eller de ändamål som på lämpligaste sätt främjar en långsiktig hushållning med marken, vattnet och den fysiska miljön i övrigt. Behövs området eller en del av området för en anläggning för totalförsvaret ska försvarsintresset ges företräde (10 §).

I 3 kap. ställs krav på skydd för de nu behandlade ändamålen även utanför områden som är av riksintresse. För t.ex. yrkesfisket gäller följande. Områden som har betydelse för yrkesfisket ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra näringens bedrivande. Områden som är av riksintresse ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra näringens bedrivande (5 §). När det gäller totalförsvaret ska områden som har betydelse för detta så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan motverka totalförsvarets intressen. Områden som är av riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna (9 §).

I 4 kap. miljöbalken finns särskilda bestämmelser för hushållning med mark och vatten i vissa områden i landet som i sin helhet är av riksintresse med hänsyn till sina natur- och kulturvärden (2–8 §§). I bestämmelserna anges det konkret vilka områden det är fråga om. Exploateringsföretag och andra ingrepp i miljön som påtagligt skadar områdenas natur- och kulturvärden får komma till stånd i områdena endast under vissa förutsättningar (1 §). Bland annat finns en särskild bestämmelse som möjliggör utförandet av anläggningar som behövs för totalförsvaret.

Riksintressen enligt 3 kap. miljöbalken måste lokaliseras och avgränsas i enlighet med vad som enligt plan- och bygglagen (2010:900), förkortad PBL, gäller i fråga om bl.a. rollfördelningen mellan staten och kommunerna. I första hand ska sådana frågor lösas inom ramen för översiktsplaner.

Vid prövningen av frågor enligt PBL ska hänsyn tas till både allmänna och enskilda intressen. Planläggningen och prövningen i ärenden om lov eller förhandsbesked enligt lagen ska syfta till att mark och vattenområden används för det eller de ändamål som områdena är mest lämpade för med hänsyn till beskaffenhet, läge och behov. Företrädere ska ges åt sådan användning som från allmän synpunkt medför en god hushållning. Bestämmelserna om hushållning med mark- och vattenområden i 3 kap. och 4 kap. 1–8 §§ miljöbalken ska tillämpas (2 kap. 1 och 2 §§ PBL). Vid planläggning och andra ärenden enligt PBL ska kommunen med hänsyn till natur- och kulturvärden, miljö- och klimataspekter samt mellankommunala och regionala förhållanden främja bl.a. dels en långsiktigt god hushållning med mark, vatten, energi och råvaror samt goda miljöförhållanden i övrigt, dels bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet (2 kap. 3 § PBL).

Vid planläggning och i ärenden om bygglov eller förhandsbesked får mark tas i anspråk för att bebyggas endast om marken från allmän synpunkt är lämplig för ändamålet (2 kap. 4 § PBL). Översiktsplanen ska ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön. Planen ska ge vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Kommunen ska i översiktsplanen redovisa sin bedömning av hur skyldigheten att enligt 2 kap. PBL ta hänsyn till allmänna intressen vid beslut om användningen av mark- och vattenområden kommer att tillgodoses. I redovisningen ska riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken anges särskilt (3 kap. 2 och 4 §§ PBL).

Av översiktsplanen ska grunddragen framgå i fråga om den avsedda användningen av mark- och vattenområden. Dessutom ska det bl.a. framgå hur kommunen avser att tillgodose de redovisade riksintressena och följa de gällande miljö kvalitetsnormerna, hur kommunen avser att i den fysiska planeringen ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen samt hur kommunen avser att tillgodose det långsiktiga behovet av bostäder (3 kap. 5 § PBL).

När kommunen upprättar ett förslag till översiktsplan eller ändring i planen ska kommunen samråda med bl.a. länsstyrelsen. Under samrådet ska kommunen redovisa förslaget innehåll, skälen för förslaget, förslaget konsekvenser och det planeringsunderlag som har betydelse från nationell, regional, mellankommunal eller annan synpunkt (3 kap. 9 § PBL). Under samrådet ska länsstyrelsen särskilt ta till vara och samordna statens intressen, tillhandahålla underlag för kommunens bedömningar och ge råd i fråga om sådana allmänna intressen enligt 2 kap. PBL som hänsyn bör tas till vid beslut om användningen av mark- och vattenområden samt verka för att riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken tillgodoses (3 kap. 10 § PBL). Motsvarande bestämmelser finns i fråga om kommunens arbete med att ta fram detaljplaner och områdesbestämmelser (5 kap. 11 och 14 §§ PBL).

Pågående arbete

Riksintresseutredningen har haft i uppdrag att bl.a. göra en översyn av 3 kap. miljöbalken och relevanta delar av 4 kap. miljöbalken. Utredningen har redovisat delbetänkandet Bostadsförsörjning och riksintressen (SOU 2014:59) och slutbetänkandet Planering och beslut för hållbar utveckling – Miljöbalkens hushållningsbestämmelser (SOU 2015:99). I slutbetänkandet föreslår utredningen bl.a. följande:

- En bestämmelse införs i 3 kap. miljöbalken om att överväganden om användning av mark- och vattenområden ska göras utifrån en helhetssyn som främjar att mark, vatten och fysisk miljö i övrigt används så att en från ekologisk, social, kulturell och samhällsekonomisk synpunkt långsiktigt god hushållning tryggas.

- Begreppet mark- och vattenområden av väsentligt allmänt intresse införs och definieras i 3 kap. miljöbalken. Sådana områden ska redovisas i kommunens översiktsplan och av planen ska framgå hur kommunen avser att tillgodose de redovisade intressena. Områden kan vara av väsentligt allmänt intresse ur nationellt, regionalt och lokalt perspektiv. Intressena är inte rangordnade och kommunen avgör avvägningar mellan oförenliga väsentliga allmänna intressen.
- De nuvarande allmänna intressena i 3 kap. miljöbalken anges som väsentliga allmänna intressen och kompletteras med bl.a. intresset av klimatanpassningsåtgärder, dricksvattenförsörjning, bostadsförsörjning och näringslivsutveckling.
- Bestämmelser införs i PBL om att länsstyrelsen i sitt granskningsyttrande till översiktsplan och detaljplan ska ange om planförslaget innebär att bestämmelserna om brukningsvärd jordbruksmark inte följs och om förslaget inte så långt möjligt tillgodoser ett väsentligt allmänt intresse för dricksvattenförsörjningen. Länsstyrelsen ska överpröva ett beslut om detaljplan och kan upphäva det om planen inte tillgodoser dessa bestämmelser.
- En möjlighet för regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att besluta om företräde för ett väsentligt allmänt intresse före ett riksintresse införs i 3 kap. miljöbalken. Länsstyrelserna bemyndigas att fatta beslut. Ventilen möjliggör exempelvis avvägning mellan ett bostadsförsörjningsintresse och ett riksintresse. Beslutet måste vara förenligt med de inledande bestämmelserna i 3 kap. om företräde för användning som från allmän synpunkt medför en god hushållning och planering utifrån en helhetssyn.

Enligt uppgift från Miljö- och energidepartementet är Riksintresseutredningens betänkanden föremål för beredning inom Regeringskansliet.

Regeringen beslutade vidare i september 2014 om ett uppdrag angående tillämpningen av miljöbalkens bestämmelser om riksintressen (S2014/6521/PBB). Enligt uppdraget ska Boverket prioritera uppgiften att samordna sektorsmyndigheternas arbete med riksintressefrågan i syfte att förtydliga riksintresseunderlaget och att hålla det uppdaterat samt att efter samråd med berörda myndigheter ta fram en vägledning om vad påtaglig skada på riksintressen innebär i planprocessen. Vidare ska länsstyrelserna prioritera arbetet enligt 3 § andra stycket och 4 § 2 förordningen (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden m.m. med att ompröva och förtydliga riksintresseunderlaget, inklusive vad som skulle kunna innebära påtaglig skada, inom områden som är aktuella för bostadsbyggnad och annan bebyggelseutveckling. Länsstyrelserna ska för vart och ett av åren 2015 och 2016 i samband med ingivande av årsredovisningarna för respektive år till Boverket lämna en redovisning över inriktningen och resultatet av det arbete som bedrivits beträffande omprövning och förtydligande av riksintresseunderlag. Boverket ska redovisa uppdraget till Regeringskansliet senast den 15 april 2016 respektive senast den 15 april 2017.

Tidigare behandling

Utskottet behandlade våren 2014 regeringens skrivelse Riksrevisionens rapport om statens hantering av riksintressen (skr. 2013/14:211). I skrivelsen redovisade regeringen sin bedömning med anledning av Riksrevisionens granskningsrapport Statens hantering av riksintressen – ett hinder för bostadsbyggande (RiR 2013:21). I sitt betänkande välkomnade utskottet att regeringen hade tillsatt en utredare med uppdrag att göra en bred översyn av riksintresssystemet och noterade att regeringen aviserat uppdrag till Boverket och länsstyrelserna som syftar till att öka samordningen och förbättra tillämpningen av den nuvarande riksintresseregleringen (bet. 2013/14:CU37). Utskottet föreslog att riksdagen skulle lägga regeringens skrivelse till handlingarna, och riksdagen följde utskottet (rskr. 2013/14:383).

Utskottets ställningstagande

Riksintresseutredningen redovisade som nämnts ovan i december 2015 sitt slutbetänkande Planering och beslut för hållbar utveckling – Miljöbalkens hushållningsbestämmelser (SOU 2015:99). Betänkandet innehåller bl.a. förslag om att bostadsförsörjning ska införas som ett väsentligt allmänt intresse i 3 kap. miljöbalken. I betänkandet föreslås vidare att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer ska ges möjlighet att besluta om företräde för ett sådant väsentligt allmänt intresse före ett riksintresse.

Riksintresseutredningens betänkande bereds i Regeringskansliet. Vidare pågår Boverkets och länsstyrelsernas arbete med det ovan nämnda regeringsuppdraget om tillämpningen av miljöbalkens bestämmelser om riksintressen.

Liksom motionärerna anser utskottet att det är viktigt att systemet för hushållning med mark- och vattenområden inte medför omotiverade inskränkningar av möjligheterna att tillgodose behovet av bostäder. Utskottet utgår från att regeringen ger frågan hög prioritet, bl.a. vid det pågående beredningsarbetet med Riksintresseutredningens betänkanden.

Mot denna bakgrund saknas anledning för riksdagen att göra något tillkännagivande. Samtliga motionsyrkanden bör därför avslås.

Skyddet av brukningsvärd jordbruksmark

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om att öka skyddet för brukningsvärd jordbruksmark. Utskottet hänvisar till pågående arbete och tidigare ställningstaganden.

Jämför reservationerna 2 (SD) och 3 (C).

Motionerna

I motion 2014/15:2921 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 22 begärs ett tillkännagivande om att regeringen ska ta fram en strategi för en långsiktig hållbar användning av åkermark och att särskilt värdefull åkermark ska klassas som ett riksintresse. Liknande tillkännagivanden begärs i motionerna 2015/16:2039 av Roger Hedlund och Mikael Eskilandersson (båda SD) yrkande 14, 2014/15:2851 av Anders Forsberg m.fl. (SD) och 2015/16:2530 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 10.

I motion 2014/15:1351 av Kristina Yngwe (C) begärs ett tillkännagivande om att regeringen ska ge länsstyrelserna i utvalda län, bl.a. i Skåne, i uppdrag att tillsammans med berörda myndigheter kraftsamla för ett långsiktigt hållbart användande av jordbruksmarken i regionen eller länet (yrkande 1). Vidare begärs ett tillkännagivande om att regeringen ska utreda hur tillämpningen av lagstiftningen om jordbruksmarkens skydd kan förbättras (yrkande 2). Slutligen begärs (yrkande 3) ett tillkännagivande om att regeringen ska arbeta vidare med de förslag om hållbar användning av jordbruksmark som presenterades i Miljömålsberedningens delbetänkande Långsiktigt hållbar markanvändning – del 1 (SOU 2013:43).

Betty Malmberg (M) föreslår i motion 2014/15:1066 ett tillkännagivande om att värdefull åkermark snarast bör ges ökat skydd (yrkande 1). Vidare föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda om markens avkastningsförmåga i högre grad bör beaktas vid beslut om exploatering av åkermark för andra ändamål än jordbruk (yrkande 2). Dessutom föreslås ett tillkännagivande om att reglerna om skydd mot exploatering av värdefull åkermark för andra ändamål bör ses över (yrkande 3).

Betty Malmberg (M) begär vidare i motion 2015/16:294 ett tillkännagivande om att regeringen ska vidta åtgärder utifrån de resultat som presenteras i Statens jordbruksverks rapport Väsentligt samhällsintresse? Jordbruksmarken i kommunernas fysiska planering (rapport 2013:35).

I motion 2015/16:496 hänvisar Kent Härstedt (S) till att Statens jordbruksverk i den ovan nämnda rapporten funnit att 3 kap. 4 § miljöbalken som är avsedd att skydda jordbruksmarken i allmänhet inte tillämpas väl och att det kan finnas skäl till att möjliggöra tillsyn och stärka rådgivningen om tillämpningen av bestämmelsen. I motionen begärs därför ett tillkännagivande om att regeringen bör se över PBL för att förtydliga kommunens ansvar att uttömma alternativa lokaliseringar innan man upplåter jordbruksmark för bebyggelse (yrkande 1). Vidare begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör ge länsstyrelserna riktlinjer och underlag för att få ett mer enhetligt arbetssätt med rådgivningen till kommunerna så att kommunerna bättre kan bedöma jordbruksmarkens långsiktiga värde (yrkande 2).

Slutligen föreslår Eskil Erlandsson m.fl. (C) i motion 2015/16:3018 yrkande 2 ett tillkännagivande om vikten av att skydda åkermark och att inte mer åkermark än nödvändigt tas i anspråk vid exploatering och nybyggnation.

Gällande rätt m.m.

En allmän redogörelse för hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken finns ovan under rubriken Riksintressen och behovet av bostäder.

Därutöver kan framhållas att det i 3 kap. miljöbalken finns bestämmelser om skydd för viss mark utan att marken kan skyddas som ett område av riksintresse. Det gäller bl.a. jordbruksmark. Av 4 § framgår att jordbruk är av nationell betydelse och att brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Pågående arbete

Miljömålsberedningen har haft i uppdrag att ta fram en strategi för långsiktigt hållbar markanvändning och en strategi för en sammanhållen och hållbar vattenpolitik. Utredningen redovisade i juni 2014 sitt betänkande Med miljömålen i fokus – hållbar användning av mark och vatten (SOU 2014:50).

I betänkandet föreslår utredningen ett flertal etappmål, varav ett avser bevarande av jordbruksmark. Utredningen föreslår i den delen bl.a. att PBL ska förtydligas enligt följande:

- Kommunernas översiktsplaner blir tydligare med att beskriva hur hänsyn ska tas till brukningsvärd jordbruksmark.
- Länsstyrelsernas uppgift att bevaka frågan om brukningsvärd jordbruksmark, både under samrådet om förslag till översiktsplan och detaljplan och i sitt granskningsyttrande över planförslagen, tydliggörs.
- Länsstyrelsernas tillsyn av detaljplaner stärks.

Förslaget innebär bl.a. ett krav på att kommuner i sina översiktsplaner ska redovisa hur hänsyn har tagits till, och hur kommunerna avser att hushålla med, brukningsvärd jordbruksmark. Vidare ska länsstyrelserna i sina granskningsyttranden över förslag till översikts- eller detaljplan ange om bestämmelsen i 3 kap. 4 § miljöbalken om hushållning med brukningsvärd jordbruksmark inte följs. Länsstyrelserna ska dessutom överpröva kommunernas beslut om detaljplan, om beslutet kan förväntas innebära att bestämmelsen om hushållning med brukningsvärd jordbruksmark inte följs.

Utredningen hänvisar bl.a. till att Statens jordbruksverk i rapporten Väsentligt samhällsintresse? Jordbruksmarken i kommunernas fysiska planering (rapport 2013:35) funnit att tillämpningen av 3 kap. 4 § miljöbalken varierar mellan kommunerna och att bestämmelsen i allmänhet inte tillämpas väl.

Enligt utredningens bedömning bör förslaget om ändringar i PBL vara tillräckligt för att uppnå ett bättre skydd av den brukningsvärda jordbruksmarken, och det saknas därför anledning att aktualisera frågan om jordbruksmark som riksintresse.

Enligt uppgift från Miljö- och energidepartementet är Miljömålsberedningens betänkande föremål för beredning inom Regeringskansliet.

Som nämnts ovan har även Riksintresseutredningen berört frågan om skydd av brukningsvärd jordbruksmark i sitt slutbetänkande Planering och beslut för hållbar utveckling – Miljöbalkens hushållningsbestämmelser (SOU 2015:99). Utredningen har bl.a. föreslagit att de nuvarande allmänna intressena i 3 kap. miljöbalken, t.ex. brukningsvärd jordbruksmark, ska anges som väsentliga allmänna intressen. Vidare ska bestämmelser införas i PBL om att länsstyrelsen i sitt granskningsyttrande till översiktsplan och detaljplan ska ange om planförslaget innebär att bestämmelserna om brukningsvärd jordbruksmark inte följs. Länsstyrelsen ska överpröva ett beslut om detaljplan och kan upphäva det om planen inte tillgodoser detta. Betänkandet bereds i Regeringskansliet.

Tidigare behandling

Utskottet behandlade senast motionsyrkanden om ökat skydd för åkermarken våren 2014 (bet. 2013/14:CU17). Utskottet hänvisade till det omfattande pågående beredningsarbetet inom Regeringskansliet och föreslog att riksdagen skulle avslå samtliga motionsyrkanden. Riksdagen följde utskottet.

Utskottets ställningstagande

Som redovisats ovan har såväl Miljömålsberedningen som Riksintresseutredningen i sina betänkanden lagt fram förslag som syftar till att förbättra skyddet av brukningsvärd jordbruksmark. Bland förslagen kan särskilt nämnas att brukningsvärd jordbruksmark ska anges som ett väsentligt allmänt intresse i 3 kap. miljöbalken och att länsstyrelsens tillsyn över kommunernas översikts- och detaljplaner ska stärkas. Båda utredningsbetänkandena bereds i Regeringskansliet.

Utskottet anser fortfarande att det mot bakgrund av det arbete som pågår med de aktuella frågorna inte finns anledning för riksdagen att ta några initiativ. Motionsförslagen bör därför avslås.

Skyddet av vattenområden m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om bl.a. riksintressemärkning av Vättern. Utskottet hänvisar till pågående arbete och tidigare ställningstaganden.

Motionerna

I motion 2014/15:1971 av Emma Hult m.fl. (MP) begärs ett tillkännagivande om att regeringen ska utreda förutsättningarna för att göra Vättern till överordnat riksintresse för dricksvatten. Motionärerna anför bl.a. att Vättern är ovärderlig som dricksvattentäkt och att skyddet av Vättern därför måste få stå över andra samhällsintressen som Försvarsmaktens tillgång till övningsfält, gruvdrift och utvinning av fossilgas. Liknande tillkännagivanden föreslås i motionerna 2015/16:1594 av Emma Hult m.fl. (MP) och 2015/16:1520 av Peter Persson (S) yrkande 1.

I motion 2015/16:1520 av Peter Persson (S) yrkande 2 begärs vidare ett tillkännagivande om att regeringen ska ta nödvändiga initiativ för att lösa frågan om Vätterns vattenreglering. Motionären hänvisar till den pågående höjningen av vattenståndet vid Jönköping som medför problem med översvämningar m.m.

Gällande rätt m.m.

En allmän redogörelse för hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken finns ovan under rubriken Riksintressen och behovet av bostäder.

I 7 kap. miljöbalken finns bestämmelser om bl.a. vattenskyddsområden. Genom att inrätta ett vattenskyddsområde kan en vattenförekomst med betydelse som nuvarande eller framtida vattentäkt särskilt skyddas genom föreskrifter som begränsar verksamhet inom området (21 §). Vattenskyddsområden kan bildas på initiativ av bl.a. länsstyrelser eller kommuner vilka också beslutar om områdets fastställande. För ett vattenskyddsområde ska länsstyrelsen eller kommunen meddela sådana föreskrifter om inskränkningar i rätten att förfoga över fastigheter inom området som behövs för att tillgodose syftet med området. Om det behövs får länsstyrelsen eller kommunen föreskriva att skyltar eller stängsel ska sättas upp och att någon annans mark får tas i anspråk för detta. Föreskrifterna ska gälla omedelbart, även om de överklagas (22 § första stycket). Som ett alternativ till att inrätta vattenskyddsområden enligt 7 kap. miljöbalken finns också en möjlighet för kommuner att utfärda lokala skyddsföreskrifter kring en vattentäkt.

Pågående arbete

Riksintresseutredningen har som tidigare nämnts i sitt slutbetänkande Planering och beslut för hållbar utveckling – Miljöbalkens hushållningsbestämmelser (SOU 2015:99) föreslagit att de nuvarande allmänna intressena i 3 kap. miljöbalken anges som väsentliga allmänna intressen och kompletteras med bl.a. intresset av klimatanpassningsåtgärder och dricksvattenförsörjning. Utredningen har vidare föreslagit att bestämmelser införs i PBL om att länsstyrelsen i sitt granskningsyttrande till översiktsplan och detaljplan ska ange om förslaget inte så långt som möjligt tillgodoser ett väsentligt allmänt

intresse för dricksvattenförsörjningen. Länsstyrelsen ska överpröva ett beslut om detaljplan och kan upphäva det om planen inte tillgodoser detta.

Riksintresseutredningens betänkande bereds inom Regeringskansliet.

Regeringen gav vidare i juli 2013 en särskild utredare i uppdrag att gå igenom dricksvattenområdet, från råvatten till tappkran för allmänt dricksvatten (dir. 2013:75, dir. 2014:73 och dir. 2015:54). Syftet med utredningen är bl.a. att identifiera nuvarande och potentiella utmaningar för en säker dricksvattenförsörjning i landet, på kort och på lång sikt, och i förekommande fall föreslå lämpliga åtgärder. Utredaren ska bl.a.

- analysera om behov av skydd av vattenförekomster beaktas i tillräcklig omfattning i kommunernas och länsstyrelsernas arbete
- kartlägga processen och tillämpningen av regelverket vid inrättande av vattenskyddsområden och de eventuella intressekonflikter som kan finnas
- utifrån kartläggningen analysera om de verktyg och metoder som kommuner och länsstyrelser har att tillgå vid bildandet av vattenskyddsområden är tillräckliga
- om det bedöms ändamålsenligt föreslå att det i författning eller vägledning bör tydliggöras när kommunen respektive länsstyrelsen ska vara beslutande myndighet.

Dricksvattenutredningen har redovisat delbetänkandena Material i kontakt med dricksvatten – myndighetsroller och ansvarsfrågor (SOU 2014:53) och Klimatförändringar och dricksvattenförsörjning (SOU 2015:51). Utredningen konstaterar i det första delbetänkandet att de svenska myndigheternas ansvar beträffande material i kontakt med dricksvatten i väsentlig utsträckning är ändamålsenligt, men utredningen föreslår några mindre justeringar av systemet. Det andra delbetänkandet innehåller en uppdaterad analys av klimatförändringarna i Sverige under återstoden av detta sekel, med de risker för dricksvattenförsörjningen som kan förutses. Det delbetänkandet utgör ett kunskaps- och planeringsunderlag, som i slutbetänkandet kommer att följas upp med utredningens samlade överväganden och förslag.

Delbetänkandena bereds inom Regeringskansliet. Utredningen ska slutredovisa uppdraget senast den 29 april 2016.

Tidigare behandling

Utskottet behandlade senast motionsyrkanden om riksintressemärkning av dricksvattentäkter våren 2014 (bet. 2013/14:CU17). Utskottet hänvisade till pågående beredningsarbete inom Regeringskansliet och föreslog att riksdagen skulle avslå samtliga motionsyrkanden. Riksdagen följde utskottet.

Utskottets ställningstagande

Som redovisats ovan pågår ett relativt omfattande utrednings- och beredningsarbete i fråga om dricksvattenförsörjning och skyddet av vattenområden. Riksintresseutredningen har bl.a. föreslagit att intresset av dricksvattenförsörjning ska anges som ett väsentligt allmänt intresse i 3 kap. miljöbalken, och Dricksvattenutredningen har fått i uppdrag att bl.a. analysera om behov av skydd av vattenförekomster beaktas i tillräcklig omfattning i kommunernas och länsstyrelsernas arbete.

Utskottet anser fortfarande att resultatet av det pågående arbetet inte bör föregripas genom något initiativ från riksdagen. Samtliga motionsförslag bör därför avslås.

Förfarandet vid utpekandet av riksintressen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om förfarandet vid utpekandet av riksintressen. Utskottet hänvisar till pågående arbete.

Jämför reservation 4 (C).

Motionen

I partimotion 2015/16:2369 av Anders W Jonsson m.fl. (C) yrkande 11 anförs bl.a. att riksintressen är viktiga för att skydda vissa gemensamma värden men att de på många håll i landet också är en försvårande faktor när det gäller utveckling. Ett tillkännagivande begärs därför om att riksintressen bör utpekas i bättre dialog mellan beslutande myndigheter och berörda kommuner och regioner så att kommuners möjlighet att utveckla sin attraktivitet stärks.

Bakgrund

En allmän redogörelse för hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken finns ovan under rubriken Riksintressen och behovet av bostäder.

Pågående arbete

Den tidigare nämnda Riksintresseutredningen har haft i uppdrag att bl.a. göra en översyn av 3 kap. miljöbalken och relevanta delar av 4 kap. miljöbalken. Utredningen har redovisat delbetänkandet Bostadsförsörjning och riksintressen (SOU 2014:59) och slutbetänkandet Planering och beslut för hållbar utveckling – Miljöbalkens hushållningsbestämmelser (SOU 2015:99).

I slutbetänkandet föreslår utredningen bl.a. följande:

- Begreppet mark- och vattenområden av väsentligt allmänt intresse införs och definieras i 3 kap. miljöbalken. Sådana områden ska redovisas i

kommunens översiktsplan, och av planen ska framgå hur kommunen avser att tillgodose de redovisade intressena. Områden kan vara av väsentligt allmänt intresse ur nationellt, regionalt och lokalt perspektiv. Intressena är inte rangordnade, och kommunen avgör avvägningar mellan oförenliga väsentliga allmänna intressen.

- Bestämmelser införs i PBL om att länsstyrelsen i sitt granskningsyttrande till översiktsplan och detaljplan ska ange om planförslaget innebär att bestämmelserna om brukningsvärd jordbruksmark inte följs och om förslaget inte så långt som möjligt tillgodoser ett väsentligt allmänt intresse för dricksvattenförsörjningen. Länsstyrelsen ska överpröva ett beslut om detaljplan och kan upphäva det om planen inte tillgodoser dessa bestämmelser.
- En möjlighet för regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att besluta om företräde för ett väsentligt allmänt intresse före ett riksintresse införs i 3 kap. miljöbalken. Länsstyrelserna bemyndigas att fatta beslut.

Riksintresseutredningens betänkanden bereds i Regeringskansliet.

Regeringen har dessutom, som nämnts ovan, gett Boverket och länsstyrelserna ett uppdrag angående tillämpningen av miljöbalkens bestämmelser om riksintressen (S2014/6521/PBB). I Boverkets del av uppdraget ingår bl.a. att samordna sektorsmyndigheternas arbete med riksintressefrågan i syfte att förtydliga riksintresseunderlaget och att hålla det uppdaterat samt att efter samråd med berörda myndigheter ta fram en vägledning om vad påtaglig skada på riksintressen innebär i planprocessen. Boverket ska redovisa uppdraget till Regeringskansliet senast den 15 april 2016 respektive den 15 april 2017.

Utskottets ställningstagande

Som nämnts ovan pågår i Regeringskansliet beredningsarbetet med Riksintresseutredningens betänkanden. Vidare arbetar Boverket och länsstyrelserna med regeringsuppdraget angående tillämpningen av miljöbalkens bestämmelser om riksintressen.

Enligt utskottet saknas mot denna bakgrund skäl för riksdagen att nu ta något initiativ när det gäller frågan om förfarandet vid utpekandet av riksintressen. Motionsförslaget bör därför avslås.

Vattenverksamheter m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på ett regelverk om tillståndsprocesser för vattenverksamheter som är flexibelt och anpassat till småskaliga verksamheter och tillkännager detta för regeringen. Utskottet föreslår att riksdagen avslår övriga motionsyrkanden om bl.a. ett moratorium för tillståndsprövningen av befintliga mindre vattenverksamheter.

Jämför reservationerna 5 (S, MP, V) och 6 (SD) samt särskilt yttrande (SD).

Motionerna

I motion 2015/16:206 av Lars Tysklind (L) begärs ett tillkännagivande om att regelverket för nya tillståndsprövningar för vattenverksamheter ska vara flexibelt så att befintliga småskaliga vattenkraftsutövare ska kunna lägga sina begränsade ekonomiska resurser på effektiva miljöförbättrande åtgärder i stället för administrativa kostnader för tillståndsprövningen. Liknande tillkännagivanden föreslås i motionerna 2014/15:604 av Lars Tysklind (L), 2014/15:995 av Annika Qarllsson och Ulrika Carlsson i Skövde (båda C) yrkande 2, 2014/15:1092 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkande 1, 2014/15:1309 av Daniel Bäckström (C), 2015/16:1535 av Cecilie Tenfjord-Toftby och Sten Bergheden (båda M) yrkande 1, 2015/16:2854 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 2 och 2015/16:3017 av Daniel Bäckström och Staffan Danielsson (båda C).

Penilla Gunther (KD) anför i motion 2014/15:1666 att de små företagens rätt att fortsätta driva och underhålla småskalig vattenkraft måste värnas inom ramen för rimliga krav på miljöförbättrande åtgärder. Det är problematiskt att länsstyrelserna med ena handen ger stöd till landsbygdens näringsidkare och med andra handen kräver miljöförbättrande åtgärder som riskerar att leda till nedläggning av befintliga vattenkraftsanläggningar. Ett tillkännagivande begärs om att länsstyrelsernas olika uppgifter bör samordnas så att uppgifternas syften inte motverkar varandra.

I motion 2015/16:553 av Patrik Björck (S) föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör påskynda arbetet med de förslag som Vattenverksamhetsutredningen har lämnat i syfte att klarlägga de framtida förutsättningarna för småskalig vattenkraft i Sverige.

Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) föreslår i motion 2015/16:2854 yrkande 5 ett tillkännagivande om att regeringen ska göra en översyn av miljöbalkens regler om tillståndsprövning för den småskaliga vattenkraften.

I motion 2015/16:1535 av Cecilie Tenfjord-Toftby och Sten Bergheden (båda M) yrkandena 2–4 begärs ett tillkännagivande om att vid tillståndsprovning för småskalig vattenkraft ska en avvägning göras mellan intresset av klimatsmart elproduktion, bevarandet av kulturvärden, en levande landsbygd och den biologiska mångfalden (yrkande 2). Vidare föreslås ett tillkännagivande om att innan en länsstyrelse meddelar ett föreläggande om en ny tillståndsprovning för en småskalig vattenverksamhet bör länsstyrelsen på egen bekostnad göra en preliminär avvägning om att ett föreläggande är miljömässigt motiverat (yrkande 3). Dessutom begärs ett tillkännagivande om att rätten till ersättning enligt den av Vattenverksamhetsutredningen föreslagna 19 g § lagen (1998:811) om införande av miljöbalken ska gälla även småskalig vattenkraft med tillstånd från tiden före införandet av miljöbalken (yrkande 4).

Cecilia Widegren (M) föreslår i motionerna 2014/15:303 yrkande 3 och 2015/16:2655 yrkande 3 tillkännagivanden om att regeringen bör ta nödvändiga initiativ för att länsstyrelserna inte ska tvinga småskaliga vattenkraftsutövare att söka nya tillstånd för befintliga och väl fungerande anläggningar. I stället bör länsstyrelserna utöva modern tillsyn för miljöns bästa.

I motion 2015/16:1973 av Per-Ingvar Johnsson och Göran Lindell (båda C) begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör ta fram en genomtänkt och rimlig strategi för långsiktig miljöanpassning för den småskaliga vattenkraften (yrkande 1). Vidare föreslås ett tillkännagivande om att den rättsliga regleringen för småskalig vattenkraft bör ändras så att den möjliggör en enkel, kostnadseffektiv och rättssäker process (yrkande 2). Det begärs också ett tillkännagivande om att se över behovet av ekonomiska resurser för miljöanpassningen så att verksamhetsutövare som har fått förelägganden kan få stöd för sin miljöanpassning (yrkande 3). Därutöver föreslås ett tillkännagivande om att regeringen snarast bör vidta generella åtgärder för att minimera de skador som drabbar enskilda verksamhetsutövare till följd av den praxisändring 2012 som medför att länsstyrelserna kan förelägga dem att ansöka om nytt tillstånd utan hinder av privilegiebrev eller urminnes hävd (yrkande 4).

Eskil Erlandsson m.fl. (C) föreslår i motion 2015/16:2398 yrkandena 6–8 ett tillkännagivande om att urminnes hävd måste respekteras för befintlig småskalig vattenverksamhet (yrkande 6). Vidare föreslås ett tillkännagivande om att regeringen ska presentera förslag på hur tillståndspliktiga vattenverksamheter kan omprövas på ett modernt och samhällsekonomiskt effektivt sätt (yrkande 7). Dessutom begärs ett tillkännagivande om att systemet för tillståndsprovning ska utformas så att miljömål, äganderätt, energiproduktion och kulturhistoriska hänsyn förenas på ett hållbart och rättssäkert sätt (yrkande 8). Liknande tillkännagivanden föreslås i motion 2015/16:2360 av Annika Qarlsso (C) yrkandena 1–3.

I motion 2015/16:2854 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om att införa ett moratorium för

tillståndsprovning av befintliga mindre vattenverksamheter till dess att ett nytt regelverk har trätt i kraft. Liknande tillkännagivanden begärs i motionerna 2014/15:995 av Annika Qarlsso och Ulrika Carlsson i Skövde (båda C) yrkande 1, 2015/16:2360 av Annika Qarlsso (C) yrkande 4, 2015/16:2398 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) yrkande 9 och 2015/16:2655 av Cecilia Widegren (M) yrkande 4.

Anders W Johnsson m.fl. (C) föreslår i partimotion 2015/16:2371 yrkande 18 ett tillkännagivande om att ägande- och förfoganderätten för småskalig vattenkraft ska förenas med miljökrav samtidigt som den förnybara elproduktionen värnas. Ett liknande tillkännagivande begärs i motion 2015/16:2398 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) yrkande 5.

I motion 2014/15:950 av Suzanne Svensson och Peter Jeppsson (båda S) begärs ett tillkännagivande om att regeringen ska se över möjligheten att hitta en samsyn mellan behovet av insatser för vandrande fisk i sjöar och vattendrag och behovet av en effektivisering av vattenkraften.

Cecilia Widegren (M) föreslår i motionerna 2014/15:303 yrkande 2 och 2015/16:2655 yrkande 2 tillkännagivanden om att Havs- och vattenmyndigheten ska få i uppdrag att samla berörda intressenter i en dialog med syfte att få en ökad samsyn kring vattenkraften. Till en sådan dialog bör såväl länsstyrelserna som småskaliga vattenkraftsutövare bjudas in.

Nina Lundström (L) framhåller i motion 2014/15:27 att vattenkraft kan ha negativa effekter på miljön och den biologiska mångfalden. Vidare behöver miljön förbättras såväl kring befintliga vattenkraftsanläggningar som i vattendrag med skador från tidigare vattenregleringar. Ett tillkännagivande begärs därför om att regeringen ska ta fram ett kunskapsunderlag för att avgöra vilka åtgärder som är möjliga för att minska vattenkraftens skador på miljön och den biologiska mångfalden. Samma motionär anför i motion 2014/15:28 att de älvar som redan skyddas enligt 4 kap. 6 § miljöbalken måste skyddas även i fortsättningen. Därutöver finns ett stort antal orörda vattendrag som inte är skyddade enligt bestämmelsen och där det är angeläget att bevara naturvärden för kommande generationer och skapa en god grund för turismen. Ett tillkännagivande begärs därför om att regeringen ska ta nödvändiga initiativ för att de älvar och andra vattendrag som undantagits från utbyggnad av vattenkraft ska skyddas även framöver.

Jan Lindholm (MP) föreslår i motionerna 2014/15:628 och 2015/16:720 tillkännagivanden om att regeringen snarast ska återkomma till riksdagen med ett lagförslag om att upphäva 4 kap. 6 § tredje stycket miljöbalken. Motionären hänvisar till att det i praktiken inte förekommer att det medges undantag när kraftbolagen åberopar bestämmelsen och att det inte är rimligt att Kammarkollegiet och rättsväsendet tvingas lägga resurser på onödiga processer.

I motion 2015/16:351 av Paula Holmqvist m.fl. (S) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att undersöka om det går att producera mer el vid kraftstationen i Lilla Edet. Enligt motionärerna ger de pågående klimat-

förändringarna större vattenflöden i bl.a. Göta älv, vilket innebär att det finns möjlighet att producera mer el på ett klimatsmart sätt.

Slutligen föreslås i motion 2015/16:2287 av Lars-Axel Nordell (KD) ett tillkännagivande om att regeringen dels ska ge Riksantikvarieämbetet och Naturvårdsverket i uppdrag att se över konsekvenserna av vattenlagstiftningen inom kulturmiljösektorn, dels ska se över länsstyrelsernas bidragsregler i samband med tillämpningen av den nuvarande vattenlagstiftningen och dels ska vidta åtgärder så att enskilda anläggningsägare inte lider skada av vattenlagstiftningen.

Bakgrund

Med vattenverksamhet avses i miljöbalken bl.a. uppförande, ändring, lagning eller utrivning av en anläggning i ett vattenområde (11 kap. 3 §). För att få bedriva vattenverksamhet krävs normalt tillstånd (11 kap. 9 §). Ansökan om tillstånd till vattenverksamhet prövas av mark- och miljödomstolen (11 kap. 9 b §). Regeringen har med stöd av 11 kap. 9 a § meddelat föreskrifter om att vissa vattenverksamheter inte ska vara tillståndspliktiga utan att de ska anmälas till tillsynsmyndigheten (länsstyrelsen) innan de får påbörjas (19 § förordningen [1998:1388] om vattenverksamhet m.m.). I samband med mark- och miljödomstolens tillståndsprövning görs en bedömning av bl.a. skador på fisket. Om den som ska bedriva vattenverksamheten kan skada fisket är denne enligt 8 § skyldig att utan ersättning vidta åtgärder och för framtiden underhålla behövliga anordningar för fiskens framkomst eller fiskets bestånd, släppa fram vatten för ändamålet samt iaktta de villkor och förelägganden i övrigt som på grund av verksamheten kan behövas till skydd för fisket i det vatten som berörs av vattenverksamheten eller i ett angränsande vattenområde. Ett alternativ till villkor eller förelägganden kan vara särskilda fiskeavgifter.

Kraven på åtgärder är således lagreglerade och kan dessutom göras gällande i samband med omprövningar av tidigare meddelade tillstånd enligt 24 kap. 5 § miljöbalken. Omprövning kan begäras av verksamhetsutövaren eller staten enligt 7 och 8 §§ samma kapitel; exempelvis kan en länsstyrelse begära en omprövning av villkoren i ett tillstånd.

Enligt 4 kap. 6 § första och andra stycket miljöbalken får vattenkraftverk samt vattenreglering eller vattenöverledning för kraftändamål inte utföras i vissa angivna älvar, älvsträckor och andra vattendrag. Enligt tredje stycket gäller första och andra stycket inte vattenverksamhet som förorsakar endast obetydlig miljöpåverkan.

Lagstiftarens syfte med 4 kap. 6 § miljöbalken och dess föregångare i 3 kap. 6 § lagen (1987:12) om hushållning med naturresurser m.m. var inte att införa ett absolut förbud mot ny vattenkraftverksutbyggnad eller mot åtgärder hänförliga till redan befintlig vattenkraftverksutbyggnad. Tanken var att sådana åtgärder som huvudregel skulle vara förbjudna men att åtgärder med endast obetydlig miljöpåverkan skulle undantas förbudet och således även fortsättningsvis kunna tillåtas (prop. 1985/86:3 s. 110). Ett exempel på ny

utbyggnad som enligt förarbetena kunde aktualisera undantaget var uppförandet av minikraftverk på en plats där det redan fanns en anläggning som påverkade vattendraget. Vidare angavs beträffande redan befintlig vattenkraftsutbyggnad att undantaget kunde aktualiseras för smärre åtgärder som förorsakar endast obetydlig miljöpåverkan, t.ex. ersättningsbyggnader till ett befintligt kraftverk, ombyggnader och effektiviseringar.

Havs- och vattenmyndigheten

Havs- och vattenmyndigheten har bl.a. i uppdrag att arbeta med bevarande, restaurering och hållbar användning av sjöar, hav och vattendrag. Myndigheten deltar i tillståndsprövningar av dammar och vattenkraftverk för att bevaka vattenanknutna naturvärden. Havs- och vattenmyndigheten vägleder även tillsynsmyndigheterna i dessa frågor och utfärdade i maj 2015 en tillsynsvägledning kring urminnes hävd, privilegiebrev och vattenkraftverk. I vägledningen anges bl.a. följande.

Frågan om urminnes hävd och privilegiebrev kopplat till dammar och vattenkraftverk är ständigt aktuell. Det finns ett stort antal dammar som har sitt ursprung före 1900-talet och där det bedrivits t.ex. kvarn- eller sågverksamhet. Vid vissa av dessa dammar har ägarna sedan byggt om anläggningen, vanligtvis under 1900-talets första hälft, för att istället producera el. I samband med ombyggnaden har inte alla ansökt om tillstånd enligt den lagstiftning som gällde då. De finns därför ett stort antal vattenkraftverk som inte har genomgått en rättslig process enligt den äldre vattenlagen (1919), vattenlagen (1984) eller miljöbalken (1999). Inte sällan hänvisar verksamhetsutövarna till att de har en rätt enligt kungliga privilegier eller enligt urminnes hävd på grund av att de har nyttjat vattnet i generationer och att de därför inte behöver ett tillstånd enligt miljöbalken.

Under 2012 uttalade Mark- och miljööverdomstolen i tre överklagade tillsynsärenden [...] generellt att: ”En rätt enligt privilegiebrev utgör en särskild rättighet att förfoga över vattnet men kan inte jämföras med ett tillstånd enligt miljöbalken.”

Vidare menade domstolen att: ”Bestämmelser och villkor för driften och skötseln av det år X etablerade kraftverket vid NN saknas eftersom någon prövning då inte gjordes. Detta försvårar länsstyrelsens möjligheter att uppfylla sin skyldighet enligt 26 kap. 1 § miljöbalken att genom tillsyn säkerställa syftet med miljöbalken och föreskrifter som har meddelats med stöd av balken.”

För att komma till rätta med detta ansåg domstolen att tillsynsmyndigheten borde förelägga, med stöd av 26 kap 9 § miljöbalken, vattenkraftsägaren om att ansöka om ett tillstånd.

Efter dessa domar har flera länsstyrelser förelagt vattenkraftsägare om att ansöka om tillstånd. Gemensamt för dessa vattenkraftverk är att de åberopar urminnes hävd och/eller privilegiebrev för sin drift. Länsstyrelsernas beslut har i många fall överklagats till mark- och miljödomstolarna, som i flera fall har avslagit överklagandena och fastställt länsstyrelsernas beslut. Några enstaka ärenden har prövats av Mark- och miljööverdomstolen som då fastställt mark- och miljödomstolarnas domar.

Ett flertal av de överklagade tillsynsbesluten har inte beviljats prövningstillstånd hos Mark- och miljööverdomstolen. [...]

Havs- och vattenmyndigheten menar mot bakgrund av ovanstående att tillsynsmyndigheten har stöd i lag och rättspraxis för att förelägga om tillståndsprövning för vattenkraftverk eller dammanläggningar som byggts eller byggts om efter 1882 utan föregående tillståndsprövning.

Pågående arbete

Vattenverksamhetsutredningen har bl.a. haft i uppdrag att se över reglerna om vattenverksamhet i miljöbalken och lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, den s.k. restvattenlagen. Utredningen har redovisat delbetänkandena 4 kap. 6 § miljöbalken (SOU 2012:89) och Ny tid ny prövning – förslag till ändrade vattenrättsliga regler (SOU 2013:69) samt slutbetänkandet I vått och torrt – förslag till ändrade vattenrättsliga regler (SOU 2014:35).

I delbetänkandet 4 kap. 6 § miljöbalken konstaterar utredningen i fråga om domstolarnas tillämpning av den aktuella bestämmelsen att det sedan miljöbalken trädde i kraft 1999 endast har slutligt avgjorts cirka tio mål där ansökan avsett lagligförklaring och tillstånd till ombyggnation och utvinning av vattenkraft i de skyddade vattendragen.

Utredningen anför vidare att det finns mycket få avgöranden där en miljödomstol eller mark- och miljödomstol prövat de sökta åtgärdernas tillåtlighet enligt 4 kap. 6 § miljöbalken och därmed vad som utgör obetydlig miljöpåverkan. Det finns inte något avgörande i detta avseende från Mark- och miljööverdomstolen alternativt Högsta domstolen. Vidare framgår att det finns endast ett lagakraftvunnet avgörande där tillstånd beviljats efter ansökan från verksamhetsutövaren. Enligt utredningens mening finns det i nuläget för få avgöranden för att kunna dra några säkra slutsatser om hur tillämpningen av 4 kap. 6 § miljöbalken överensstämmer med bestämmelsens syfte enligt förarbetena. Endast det faktum att det förekommer tillståndsansökningar avseende åtgärder i de skyddade vattendragen innebär enligt utredningen inte att slutsatsen kan dras att bestämmelsen tillämpas i strid med sitt syfte. Mot bakgrund av det relativt begränsade antalet tillståndsansökningar sedan miljöbalken trädde i kraft 1999 anser utredningen att 4 kap. 6 § miljöbalken inte heller förefaller innebära en obefogad belastning för myndigheter och domstolar. Utredningen finner därför inte skäl att i något avseende föreslå några ändringar beträffande 4 kap. 6 § miljöbalken.

I delbetänkandet Ny tid ny prövning – förslag till ändrade vattenrättsliga regler redovisar Vattenverksamhetsutredningen sina ställningstaganden när det gäller analysen av rättskraftens räckvidd i fråga om sådana tillstånd och äldre rättigheter som meddelats före miljöbalkens ikraftträdande. Betänkandet innehåller förslag till ändrade regler för att aktuella anläggningar och verksamheter utformas och drivs i enlighet med de krav som följer av miljöbalken och EU-rätten.

Utredningen föreslår bl.a. att en ny tillståndsprövning enligt miljöbalken ska kunna krävas för vattenverksamheter och därtill hörande vattenanläggningar som har tillstånd enligt äldre regler, som bedrivs med stöd av en

rättighet som grundas på urminnes hävd, privilegiebrev eller annan sådan särskild rättighet eller som inte omfattades av tillståndsplikt när de uppfördes. En ny prövning ska initieras genom att länsstyrelserna, utifrån vägledande prioriteringsgrunder, beslutar om skyldighet för verksamhetsutövare eller de som ansvarar för anläggningars underhåll att ansöka om tillstånd enligt miljöbalken. En ersättningsbestämmelse föreslås införas i 19 g § lagen (1998:811) om införande av miljöbalken som under vissa förutsättningar ger innehavare av tillstånd till vattenanläggning och den vattenverksamhet som bedrivs vid anläggningen rätt till ersättning, om en ny tillståndsprövning innebär att det allmänna inskränker den tidigare medgivna användningen av mark eller byggnad så att pågående markanvändning inom berörd del av fastigheten avsevärt försvåras eller upphör.

I slutbetänkandet I vått och torrt – förslag till ändrade vattenrättsliga regler (SOU 2014:35) föreslår utredningen bl.a. följande. Prövningsplikten för vattenverksamhet ska inte vara generell i fortsättningen. I stället ska det, på samma sätt som för miljöfarlig verksamhet, framgå av regeringens föreskrifter vilka verksamheter som omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt. En tillståndspliktig verksamhet ska prövas av en mark- och miljödomstol, medan en anmälningspliktig verksamhet ska anmälas till tillsynsmyndigheten, som företrädesvis är en länsstyrelse.

För att uppnå en enhetlig reglering av vattenverksamheter och miljöfarliga verksamheter föreslår utredningen att handläggningen av de civilrättsligt präglade frågorna ska skiljas från själva tillståndsprövningen av vattenverksamhet på samma sätt som i dag gäller för miljöfarlig verksamhet. En eventuell talan om ersättning får i stället väckas genom ansökan om stämning. Pågår prövningen av en tillståndsansökan samtidigt som prövningen av de civilrättsligt präglade frågorna kan målen handläggas gemensamt enligt reglerna i rättegångsbalken. Den som ansöker om tillstånd till en vattenverksamhet ska inte vara skyldig att ersätta motparters rättegångskostnader inom ramen för tillståndsprövningen.

Utredningen föreslår också att möjligheten att lagligförklara äldre vattenanläggningar ska upphöra. Dessutom föreslår utredningen att prövnings- och tillsynsavgifterna för vattenverksamhet ska utformas på samma sätt som för miljöfarlig verksamhet. I stället för avgift för prövning och debitering per timme för utövad tillsyn, ska en årlig tillsynsavgift betalas på samma sätt som för miljöfarlig verksamhet. Därutöver lämnar utredningen förslag om bl.a. omprövning av tillståndsgivna vattenverksamheter och om markavvattning.

Vattenverksamhetsutredningens betänkanden är föremål för beredning inom Regeringskansliet. Regeringen har aviserat att den avser att överlämna propositionen Prövningen av vattenverksamheter till riksdagen i september.

Skriftliga frågor

Det har under det senaste året ställts ett flertal skriftliga frågor om tillståndsprövningen och förutsättningarna för att bedriva småskalig vattenkraft samt

beredningsläget i fråga om Vattenverksamhetsutredningens betänkanden. Klimat- och miljöminister Åsa Romson har som svar på frågorna i huvudsak anfört att utredningens förslag bereds inom Regeringskansliet och att regeringen avser att återkomma till riksdagen i frågan samt att regeringen inte har för avsikt att ta några initiativ till t.ex. ett moratorium för tillståndsprövning under tiden som arbetet pågår (se t.ex. svar på fr. 2015/16:299, 2015/16:280 och 2015/16:124). Åsa Romson har vidare anfört att regeringen i beredningsarbetet har uppmärksammat att förhållandena för småskalig vattenkraft bör övervägas särskilt, t.ex. vad gäller värnande av kulturmiljöintressen (se svar på fr. 2015/16:770).

Tidigare behandling

Utskottet har behandlat motionsyrkanden om vattenverksamheter m.m. vid flera tillfällen tidigare, senast våren 2014 (bet. 2013/14:CU17).

Utskottet anförde i fråga om insatser för vandrande fisk i sjöar och vattendrag bl.a. följande.

Liksom motionärerna anser utskottet att reglerna på området är föråldrade. Detta har bl.a. fått till följd att grundläggande principer för miljörikten, såsom principen om att förorenaren betalar och att bästa möjliga teknik ska användas, inte har fått genomslag när det gäller vattenverksamheter i samma utsträckning som för miljöfarliga verksamheter. Miljöbalkens och restvattenlagens bestämmelser om vattenverksamheter är därför i stort behov av att ses över och ändringar behöver föreslås så att principerna ovan, på samma sätt som i dag gäller för miljöfarliga verksamheter, även får genomslag i den vattenrättsliga regleringen.

När det gäller frågan om att upphäva 4 kap. 6 § tredje stycket miljöbalken anförde utskottet bl.a. följande.

Som utskottet tidigare uttalat är det angeläget att säkerställa ett väl fungerande skydd mot utbyggnad och ändrad vattenföring i de vatten som i dag omfattas av bestämmelsen i 4 kap. 6 § tredje stycket miljöbalken. Utskottet välkomnar därför det arbete som pågår med denna fråga och att arbetet är prioriterat.

Sammanfattningsvis avstyrkte utskottet samtliga motionsyrkanden med hänvisning till pågående beredningsarbete inom Regeringskansliet. Riksdagen följde utskottet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser det vara en rimlig målsättning att alla tillståndspliktiga vattenverksamheter ska ha tillstånd i överensstämmelse med de miljökrav som ställs i miljöbalken. För att detta mål ska kunna uppnås på ett bra och effektivt sätt är det en förutsättning att tillståndprocesserna är flexibla och kan anpassas så att inte utövare av småskalig vattenkraft får orimliga kostnader vid nya tillståndsprövningar.

Hänsyn måste tas till att utövare av storskalig och småskalig vattenkraft har helt olika ekonomiska förutsättningar. De senare har normalt begränsade

ekonomiska resurser och måste vid nya tillståndsprövningar ges förutsättningar att lägga huvuddelen av resurserna på effektiva miljöförbättrande åtgärder, t.ex. skapandet av vandringsvägar för fisk, och inte på administrativa kostnader för själva tillståndsprövningen. Risken är annars att många utövare av småskalig vattenkraft tvingas att avveckla verksamheten.

Enligt utskottet bör regeringen därför återkomma till riksdagen med förslag på ett regelverk om tillståndsprocesser för vattenverksamheter som är flexibelt och anpassat till småskaliga verksamheter. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen. Ställningstagandet innebär fullt bifall till ett motionsyrkande och delvis bifall till sju motionsyrkanden.

Övriga motionsyrkanden om bl.a. ett moratorium för tillståndsprövningen av befintliga mindre vattenverksamheter och en översyn av miljöbalken bör mot bakgrund av det pågående beredningsarbetet med Vattenverksamhetsutredningens betänkanden avslås.

Stranderosion

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om åtgärder mot stranderosion. Utskottet hänvisar till pågående arbete och tidigare ställningstaganden.

Motionerna

Anders Hansson m.fl. (M) föreslår i motionerna 2014/15:971 och 2015/16:1654 tillkännagivanden om att regeringen ska se till att staten ökar sitt engagemang i problematiken kring stranderosion (yrkande 1). Motionärerna föreslår vidare tillkännagivanden om att regeringen ska se över lagstiftningen avseende strandfodring för att minska antalet inblandade instanser och renodla hanteringen (yrkande 2). I motionerna föreslås också tillkännagivanden om att regeringen ska se till att staten inte kräver ersättning för den sand som kommuner återför från havsbotten till sina erosionsdrabbade stränder genom strandfodring (yrkande 3).

I motion 2014/15:1472 av Karin Enström (M) begärs ett tillkännagivande om att regeringen ska arbeta för att Statens geotekniska institut ska göra en genomlysning av problemet med stranderosion i Stockholms skärgård som involverar myndigheter, rederier, kommuner och landsting.

Per-Arne Håkansson m.fl. (S) föreslår i motion 2015/16:313 ett tillkännagivande om vikten av en långsiktig strategi för havsnära sandmarkers bevarande. Motionärerna hänvisar bl.a. till de svårigheter som små eller medelstora kommuner med begränsade ekonomiska resurser har för att långsiktigt kunna säkerställa en god skötsel och restaurering av värdefulla sandmarker som utsätts för påfrestningar i samband med t.ex. stormar.

Bakgrund

I 2 kap. 5 § PBL föreskrivs att bebyggelse och byggnadsverk ska lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till bl.a. människors hälsa och säkerhet samt risken för olyckor, översvämning och erosion. Lagen innehåller också möjligheter för kommunen att i en detaljplan bestämma skyddsåtgärder för att motverka olyckor, översvämning och erosion (4 kap. 12 §). Länsstyrelsen ska, inom ramen för sitt tillsynsansvar, överpröva kommunens beslut om att anta, ändra eller upphäva en detaljplan eller områdesbestämmelser om beslutet kan antas innebära bl.a. att bebyggelse blir olämplig med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion. Länsstyrelsen kan också överpröva byggnadsnämndens beslut om lov eller förhandsbesked (11 kap. 10–12 §§).

Kommunen ska varje valperiod sammanställa risk- och sårbarhetsanalyser och fastställa en plan för hur extraordinära händelser ska hanteras. Sådana analyser måste beakta konsekvenserna av klimatförändringarna och kan utgöra ett underlag för den fysiska planeringen (2 kap. 1 § lagen [2006:544] om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap).

Strandfodring innebär att man återställer en eroderande strand till sitt ursprungliga utseende genom att tillföra sand. Sanden kan utvinna ur täkter i havet eller på land. Exempelvis kan den sand som drivit ut från en strand till havs återföras från havsbotten till stranden. För att få utvinna sand från havsbotten på detta sätt behövs tillstånd enligt såväl 11 kap. miljöbalken som lagen (1966:314) om kontinentalsockeln. Eftersom rätten att utforska kontinentalsockeln och utvinna dess naturtillgångar enligt 2 § lagen om kontinentalsockeln tillkommer staten måste en kommun som utvinner sand från havsbotten betala ersättning till staten för sanden.

Statens geotekniska institut (SGI) har ett sektorsövergripande ansvar för miljögeotekniska och geotekniska frågor och har på regeringens uppdrag ansvar för samordning av stranderosionsfrågor i Sverige. Uppgiften är att verka för minskade risker för erosion. En utgångspunkt för verksamheten är att medverka till att förebygga skador till följd av stranderosion genom lämplig samhällsplanering och genom väl planerade erosionsbegränsande och återställande åtgärder vid hotad bebyggelse och infrastruktur och hotade andra skyddsvärda områden. SGI tar fram och utvecklar kunskap inom området och inventerar översiktligt förutsättningar för stranderosion i Sverige. Myndigheten är vidare remissinstans till länsstyrelser och kommuner vid fysisk planering. SGI samverkar också med svenska och internationella myndigheter med ansvar för eller anknytning till frågor kring stranderosion. Ett exempel är det myndighetsnätverk för stranderosionsfrågor som SGI driver. Dessutom ger SGI stöd till kommunal räddningstjänst vid riskbedömningar i akuta situationer.

Pågående arbete

SGI bedriver ett flertal forsknings- och utvecklingsprojekt med fokus på stranderosion. I ett projekt tar SGI i samarbete med Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket, Trafikverket och Sjöfartsverket fram en handledning för naturanpassade erosionsskydd i vattendrag och farleder. Målet är att kommuner, länsstyrelser och andra myndigheter ska kunna använda handledningen i samband med åtgärder mot stranderosion. SGI utvecklar också i samarbete med Sveriges geologiska undersökning (SGU) ett kartverktyg som kommuner ska kunna använda i sin översiktsplanering för att se vilka områden som bör prioriteras när det gäller stranderosion längs kusterna.

Regeringen anför i inriktningsdokumentet En svensk maritim strategi – för människor, jobb och miljö bl.a. att i Sverige har sand, grus och sten utvunnits endast i begränsad omfattning i marina områden, men det har utvunnits i större utsträckning i våra grannländer. Kunskapen inom området behöver öka, varför det finns anledning att se över förutsättningarna för och konsekvenserna av havsbaserad utvinning av sand, grus och sten.

Regeringen har också gett SGU i uppdrag att i samråd med Havs- och vattenmyndigheten se över om och i så fall under vilka förutsättningar och till vilka kostnader utvinning av grus och sand till havs som ersättningsmaterial till naturgrus och natursand från land skulle kunna genomföras. Syftet är att säkerställa att ett eventuellt uttag sker på ett långsiktigt hållbart sätt och ska kunna utgöra en del i den lokala och regionala materialförsörjningsplaneringen. Uppdraget ska redovisas senast den 15 januari 2017.

Havs- och vattenmyndigheten ska i enlighet med 4 kap. 10 § miljöbalken och havsplaneförordningen (2015:400) ta fram förslag till havsplaner för Bottniska viken, Östersjön och Västerhavet. Havsplanerna ska omfatta Sveriges ekonomiska zon och de områden som inte ingår i fastigheter i svenskt territorialhav från en nautisk mil utanför den baslinje som avses i lagen (1966:374) om Sveriges sjöterritorium. Havsplanerna ska beslutas av regeringen.

Enligt regeringen ska en havsplan vara ett verktyg för hushållningen med havsområden och bidra till en samlad havsförvaltning. Inriktningen är att havets resurser ska användas hållbart så att havsanknutna näringar kan utvecklas och växa samtidigt som ekosystemen bevaras och restaureras. Havsplanerna ska ge det stöd som behövs så att havsområden kan användas för de ändamål som de är mest lämpade för med hänsyn till områdenas beskaffenhet och läge samt de behov som finns (prop. 2013/14:186 s. 9). Enligt Havs- och vattenmyndigheten ska en havsplan bl.a. bestå av kartor och ställningstaganden om hur havet ska nyttjas, skyddas och förvaltas. Utgångspunkten är att se till att ekosystemen fungerar väl och att man tillämpar försiktighetsprincipen. En havsplan skulle t.ex. kunna peka ut havsområden där det bedöms lämpligt att utvinna grus och sand. Havs- och vattenmyndigheten arbetar för närvarande med att ta fram förslag till havsplaner och avser att skicka ut dessa för samråd under hösten 2017. Enligt

rådets och Europaparlamentets direktiv 2014/89/EU om upprättandet av en ram för havsplanering ska medlemsstaterna upprätta havsplaner senast den 31 mars 2021.

Tidigare behandling

Motionsyrkanden om åtgärder mot stranderosion har avstyrkts av utskottet vid flera tillfällen tidigare, senast våren 2014 (bet. 2013/14:CU17). Utskottet anförde i huvudsak följande.

Utskottet delar motionärernas bedömning att stranderosion är ett stort problem i vissa delar av landet, bl.a. i Skåne.

Med anledning av vad som anförs i motionerna vill utskottet påminna om det arbete Statens geotekniska institut utför. Den rådgivnings- och stödverksamhet m.m. som institutet bedriver är ett värdefullt instrument i arbetet med att anpassa samhället till framtida klimatförändringar.

I plan- och bygglagen finns flera bestämmelser som syftar till att den fysiska planeringen i ökad utsträckning ska sträva efter en begränsad klimatpåverkan. Det förändrade regelverket ska också medverka till att man vid samhällsplanering och byggande i ökad utsträckning tar hänsyn till de konsekvenser som klimatförändringarna kommer att medföra. Utskottet vill särskilt peka på kommunernas möjlighet att i detaljplaner ställa krav på skyddsåtgärder för att motverka bl.a. olyckor, översvämning och erosion som finns i plan- och bygglagen.

När utskottet tidigare har behandlat motionsyrkanden om stranderosion har utskottet utgått från att regeringen noga följer frågan och initierar åtgärder om detta visar sig behövas (se t.ex. bet. 2011/12:CU17). Utskottet utgår fortfarande från att så kommer att ske.

Med detta föreslår utskottet att motionerna avslås.

Riksdagen följde utskottet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar motionärernas bedömning att stranderosion kan vara ett stort problem i vissa delar av landet, bl.a. i Skåne. Som redovisats ovan pågår också arbete med de aktuella frågorna. Bland annat bedriver SGI flera forsknings- och utvecklingsprojekt med fokus på åtgärder mot stranderosion.

Vidare förutsätter utskottet fortfarande att regeringen noga följer frågan om stranderosion och tar initiativ till ytterligare åtgärder om det behövs. Sammanfattningsvis bör motionsförslagen därför avslås.

Allmänna vattentjänster

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om allmänna vattentjänster. Utskottet hänvisar till pågående arbete.

Jämför reservation 7 (C).

Motionerna

Ola Johansson (C) föreslår i motion 2014/15:2429 yrkande 7 ett tillkännagivande om att regeringen ska ge kommunerna nödvändigt stöd för att ta fram planer för dagvattenhantering. Motionären hänvisar till att klimatförändringar leder till att översvämningar blir allt vanligare i Sverige och att effektiv dagvattenhantering måste ges högre prioritet i kommunernas planering. Ett liknande tillkännagivande föreslås i motion 2014/15:1204 av Sofia Damm (KD).

I motion 2014/15:2525 av Karin Svensson Smith (MP) yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag till ändringar i lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster som ger kommunerna möjlighet att delfinansiera åtgärder för ett lokalt omhändertagande av dagvatten i ytläge med va-taxor. Enligt motionären gör klimatförändringarna att det är nödvändigt att anpassa de ålderstigna och underdimensionerade va-näten för att kunna hantera en ökad vattenmängd. Det är därför nödvändigt att utöka de åtgärder som kommunerna kan täcka med va-avgiften.

Larry Söder (KD) anför i motion 2015/16:3233 att de kommunala va-näten står inför stora investeringsbehov och att kostnaderna för dessa investeringar även drabbar enskilda fastighetsägare. I motionen begärs ett tillkännagivande om att regeringen ska utreda villkoren för anslutning till kommunala va-nät och återkomma till riksdagen med förslag till en finansieringsprincip som säkerställer att såväl kommuner som enskilda fastighetsägare har råd att uppfylla gällande krav.

Bakgrund

Lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster avser olika tjänster för vattenförsörjning och avlopp som tillhandahålls genom en allmän va-anläggning. Lagen syftar till att säkerställa tillgången till sådana vattentjänster för i första hand bostadsbebyggelsens behov. Kommunen har enligt 6 § en långtgående skyldighet att ordna allmänna vattentjänster. Om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse, ska kommunen bestämma det verksamhetsområde inom vilket vattentjänsten eller vattentjänsterna behöver ordnas och sedan se till att behovet snarast, och så länge behovet finns kvar, tillgodoses i verksamhetsområdet genom en allmän va-anläggning. Länsstyrelsen kan enligt 51 § vitesförelägga kommunen att fullgöra denna skyldighet.

En va-anläggning kan bestå av bl.a. vattenverk, vattenreservoarer, avloppsreningsverk, pumpstationer och olika ledningsnät. En allmän sådan anläggning ska enligt 10 § ordnas och drivas så att den uppfyller de krav som kan ställas med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön och med hänsyn till intresset av en god hushållning med naturresurser. Den ska enligt 13 § vara försedd med de anordningar som behövs för att den ska fylla sitt

ändamål och tillgodose skäliga anspråk på säkerhet. Huvudmannen ansvarar för funktionen och säkerheten.

Pågående arbete

Som tidigare nämnts har regeringen gett en särskild utredare i uppdrag att gå igenom dricksvattenområdet, från råvatten till tappkran för allmänt dricksvatten (Dricksvattenutredningen, dir. 2013:75, dir. 2014:73 och dir. 2015:54).

I direktiven anförs bl.a. att stora delar av den infrastruktur som finns för distribution och produktion av dricksvatten är av tämligen hög ålder. Det sammanlagda återanskaffningsvärdet för de allmänna va-ledningsnäten uppskattas av branschorganisationen Svenskt Vatten till 500 miljarder kronor, vilket utgör ca 70 procent av återanskaffningsvärdet för hela va-systemet. Ansvaret för underhåll och investeringar åvilar dricksvattenproducenterna. I dag lägger svenska va-organisationer totalt ca 2 miljarder kronor per år på förnyelse av va-näten, men variationen är stor mellan kommunerna. Förnyelsetakten bedöms i dag vara för låg och behoven skjuts för närvarande upp. En viktig va-teknisk fråga är därför hur, och med vilken takt, de befintliga va-ledningsnäten behöver förnyas.

En del av utredningens uppdrag är därför att

- kartlägga och utvärdera behoven av modernisering och förnyelse av infrastrukturen för dricksvattenproduktion och distribution, vilket inkluderar andra faktorer som kan påverka säkerheten
- analysera i vilken utsträckning dricksvattenproducenterna fullgör sina skyldigheter att reinvestera i och underhålla infrastrukturen
- inom ramen för nuvarande ansvarsfördelning föreslå hur eventuella hinder för erforderlig förnyelse kan avhjälpas.

Dricksvattenutredningen har som nämnts ovan redovisat delbetänkandena Material i kontakt med dricksvatten – myndighetsroller och ansvarsfrågor (SOU 2014:53) och Klimatförändringar och dricksvattenförsörjning (SOU 2015:51). Betänkandena bereds inom Regeringskansliet. Utredningen ska redovisa sitt slutbetänkande senast den 29 april 2016.

Regeringen gav vidare i november 2015 en särskild utredare i uppdrag att analysera hur ansvaret fördelas mellan staten, landstingen, kommunerna och enskilda i fråga om att vidta åtgärder för att anpassa pågående och planerad markanvändning och bebyggd miljö till ett gradvis förändrat klimat (Klimatanpassningsutredningen, dir. 2015:115). I de delar där ansvarsfördelningen är otydlig eller inte ändamålsenlig ska utredaren föreslå förbättringar. Utredaren ska också analysera eventuella hinder och begränsningar i lagstiftningen för genomförande av sådana anpassningsåtgärder. Vid behov ska författningsförslag lämnas. Här ingår även att se över befintlig lagstiftning och föreslå de ändringar som krävs för en långsiktigt

hållbar dagvattenhantering i syfte att göra bebyggd miljö mer översvämningssäker. Uppdraget ska redovisas senast den 28 februari 2017.

Tidigare behandling

Utskottet behandlade senast motioner om allmänna vattentjänster våren 2014 (bet. 2013/14:CU17). Utskottet avstyrkte då två motionsyrkanden om säker vattenförsörjning och säkra avloppssystem med hänvisning till Dricksvattenutredningens pågående arbete. Riksdagen följde utskottet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser liksom motionärerna att det är angeläget att landets kommuner har en väl fungerande dagvattenhantering och tillräcklig beredskap för att kunna hantera följderna av ett gradvis förändrat klimat med fler översvämningar.

Som redovisats ovan har regeringen gett Dricksvattenutredningen i uppdrag att bl.a. kartlägga och utvärdera behoven av modernisering och förnyelse av infrastrukturen för dricksvattenproduktion och distribution. Vidare har Klimatanpassningsutredningen fått i uppdrag att bl.a. se över befintlig lagstiftning och föreslå de ändringar som krävs för en långsiktigt hållbar dagvattenhantering i syfte att göra bebyggd miljö mer översvämningssäker.

Enligt utskottet saknas anledning för riksdagen att föregripa resultatet av det pågående utredningsarbetet. Motionsförslagen bör därför avslås.

Reservationer

1. Riksintressen och behovet av bostäder, punkt 1 (M, C, L, KD)

av Caroline Szyber (KD), Ewa Thalén Finné (M), Jessika Roswall (M), Ola Johansson (C), Thomas Finnborg (M), Robert Hannah (L) och Mats Green (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2014/15:2953 av Caroline Szyber m.fl. (KD, M, C, FP) yrkande 12 och

2015/16:1986 av Caroline Szyber m.fl. (KD, M, C, FP) yrkande 4,

bifaller delvis motionerna

2014/15:2448 av Catharina Elmsäter-Svärd (M) yrkande 3,

2015/16:1938 av Caroline Szyber m.fl. (KD) yrkande 11 och

2015/16:2702 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkande 18 och

avslår motionerna

2014/15:642 av Olof Lavesson m.fl. (M) yrkande 2 och

2015/16:494 av Olof Lavesson m.fl. (M) yrkande 2.

Ställningstagande

Ett riksintresse är ett geografiskt område som har utpekats som skyddsvärt för att det innehåller nationellt viktiga värden och kvaliteter. Systemet med riksintressen är dock otympligt och föråldrat, och det har gått inflation i antalet riksintresseområden och omfattningen av dem. I dag täcks hela 55 procent av Sveriges yta av riksintressen. Detta är en orimligt stor del, och många kommuner anser att riksintressen hindrar nya bostäder.

Systemet med riksintressen har också fått kritik från bl.a. Riksrevisionsverket i granskningsrapporten Statens hantering av riksintressen (RiR 2013:21). I rapporten konstateras att statens hantering av riksintressen försvårar för kommunerna att planera nya bostäder. Bland annat anger 60 procent av kommunerna med bostadsbrist att statens hantering av riksintressen har hindrat nya bostäder minst en gång de senaste tre åren.

De förslag som Riksintresseutredningen redovisar i betänkandet Planering och beslut för hållbar utveckling – Miljöbalkens hushållningsbestämmelser (SOU 2015:99) och som bl.a. innebär att införa fler nivåer av intressen som ska beaktas vid samhällsplanering löser inte problemet att riksintressen hindrar

bostadsbyggande. Tvärtom riskerar förslagen att göra systemet med riksintressen ännu krångligare.

Att skapa bättre förutsättningar för ett ökat bostadsbyggande är en mycket angelägen fråga. Regeringen måste därför ta nödvändiga initiativ för att säkerställa att behovet av bostäder är en viktig prioritering vid arbetet med utformningen av nya regler för riksintressen.

Det ovan anförda bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

2. Skyddet av brukningsvärd jordbruksmark, punkt 2 (SD)

av Roger Hedlund (SD) och Mikael Eskilandersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2014/15:2851 av Anders Forsberg m.fl. (SD),

2014/15:2921 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 22,

2015/16:2039 av Roger Hedlund och Mikael Eskilandersson (båda SD) yrkande 14 och

2015/16:2530 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 10 och avslår motionerna

2014/15:1066 av Betty Malmberg (M) yrkandena 1–3,

2014/15:1351 av Kristina Yngwe (C) yrkandena 1–3,

2015/16:294 av Betty Malmberg (M),

2015/16:496 av Kent Härstedt (S) yrkandena 1 och 2 samt

2015/16:3018 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) yrkande 2.

Ställningstagande

Sverige har i dag allvarliga problem med en sjunkande självförsörjning av livsmedel. Detta är en trend som måste brytas. Svensk åkermark försvinner successivt till förmån för vägar, köpcentrum och förtätning. Det är naturligtvis sunt att städer och byar utvecklas, men bebyggd åkermark är svår att återställa, och bebyggelse skulle ofta kunna uppföras på annan mark än högklassig åkermark.

I Danmark klassas åkermarken som riksintresse, och i Norge finns en nationell målsättning att spara åkermarken. Sverige bör i detta avseende ta efter våra nordiska grannar.

Regeringen bör mot denna bakgrund ta fram en strategi för en långsiktigt hållbar användning av åkermark och återkomma till riksdagen med förslag om att särskilt värdefull åkermark ska klassas som riksintresse.

Det ovan anförda bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

3. Skyddet av bruksvärd jordbruksmark, punkt 2 (C)

av Ola Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:3018 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) yrkande 2 och avslår motionerna

2014/15:1066 av Betty Malmberg (M) yrkandena 1–3,

2014/15:1351 av Kristina Yngwe (C) yrkandena 1–3,

2014/15:2851 av Anders Forsberg m.fl. (SD),

2014/15:2921 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkande 22,

2015/16:294 av Betty Malmberg (M),

2015/16:496 av Kent Härstedt (S) yrkandena 1 och 2,

2015/16:2039 av Roger Hedlund och Mikael Eskilandersson (båda SD) yrkande 14 och

2015/16:2530 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 10.

Ställningstagande

Tillgång på bra åkermark kommer att bli allt viktigare i takt med en växande befolkning. Skyddet av åkermark är därför inte bara en fråga om att stärka det svenska lantbruket, utan det är också en fråga om hur vi i framtiden ska kunna säkra livsmedelsproduktionen.

Samtidigt som det är viktigt att landsbygden ges möjlighet att utvecklas är det viktigt att inte mer åkermark än nödvändigt tas i anspråk vid exempelvis stadsutveckling. Den ledande principen vid exploatering och nybyggnation bör därför vara så marksnål markanvändning som möjligt. Det ankommer på regeringen att ta de initiativ som krävs för att säkerställa detta.

Det ovan anförda bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

4. Förfarandet vid utpekandet av riksintressen, punkt 4 (C)

av Ola Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:2369 av Anders W Jonsson m.fl. (C) yrkande 11.

Ställningstagande

Riksintressen kan vara viktiga för att skydda bl.a. vissa gemensamma natur- och kulturvärden. På många håll i landet utgör dock riksintressen en försvårande faktor när det gäller utvecklingen av såväl städer som landsbygden. Regelverket kring förfarandet vid utpekandet av riksintressen behöver därför ändras för att åstadkomma en bättre dialog mellan beslutande myndigheter och berörda kommuner och regioner. Det är regeringens uppgift att ta nödvändiga initiativ.

Det ovan anförda bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

5. Vattenverksamheter m.m., punkt 5 (S, MP, V)

av Hillevi Larsson (S), Lars Eriksson (S), Emma Hult (MP), Leif Nysmed (S), Nooshi Dadgostar (V), Johanna Haraldsson (S), Shadiye Heydari (S) och Maria Strömkvist (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:27 av Nina Lundström (FP),

2014/15:28 av Nina Lundström (FP),

2014/15:303 av Cecilia Widegren (M) yrkandena 2 och 3,

2014/15:604 av Lars Tysklind (FP),

2014/15:628 av Jan Lindholm (MP),

2014/15:950 av Suzanne Svensson och Peter Jeppsson (S),

2014/15:995 av Annika Carlsson och Ulrika Carlsson i Skövde (C) yrkandena 1 och 2,

2014/15:1092 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkande 1,

2014/15:1309 av Daniel Bäckström (C),

2014/15:1666 av Penilla Gunther (KD),

2015/16:206 av Lars Tysklind (FP),
 2015/16:351 av Paula Holmqvist m.fl. (S) yrkande 2,
 2015/16:553 av Patrik Björck (S),
 2015/16:720 av Jan Lindholm (MP),
 2015/16:1535 av Cecilie Tenfjord-Toftby och Sten Bergheden (båda M) yrkandena 1–4,
 2015/16:1973 av Per-Ingvar Johnsson och Göran Lindell (båda C) yrkandena 1–4,
 2015/16:2287 av Lars-Axel Nordell (KD),
 2015/16:2360 av Annika Qarlsson (C) yrkandena 1–4,
 2015/16:2371 av Anders W Jonsson m.fl. (C) yrkande 18,
 2015/16:2398 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) yrkandena 5–9,
 2015/16:2655 av Cecilia Widegren (M) yrkandena 2–4,
 2015/16:2854 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 2, 4 och 5 samt
 2015/16:3017 av Daniel Bäckström och Staffan Danielsson (båda C).

Ställningstagande

Det är angeläget att alla tillståndspliktiga vattenverksamheter har tillstånd i överensstämmelse med de miljökrav som ställs i miljöbalken. Vidare bör tillståndprocesserna vara effektiva och rättssäkra och inte medföra onödig administration som hindrar verksamhetsutövare från att lägga resurser på miljöförbättrande åtgärder.

Som redovisats ovan pågår beredningen av Vattenverksamhetsutredningens betänkanden i Regeringskansliet. Vidare har regeringen aviserat att den avser att överlämna propositionen Prövningen av vattenverksamheter till riksdagen i september. Klimat- och miljöminister Åsa Romson har också som svar på en skriftlig fråga i riksdagen anfört att regeringen i beredningsarbetet har uppmärksammat att förhållandena för småskalig vattenkraft bör övervägas särskilt, t.ex. vad gäller värnande av kulturmiljöintressen.

Enligt vår mening finns det mot denna bakgrund inte behov av något tillkännagivande. Samtliga motionsyrkanden bör därför avslås.

6. Vattenverksamheter m.m., punkt 5 (SD)

av Roger Hedlund (SD) och Mikael Eskilandersson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
 2014/15:1092 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkande 1 och

2015/16:2854 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD) yrkandena 2, 4 och 5,
bifaller delvis motionerna
2014/15:604 av Lars Tysklind (FP),
2014/15:995 av Annika Qarlssoon och Ulrika Carlsson i Skövde (C) yrkandena 1 och 2,
2014/15:1309 av Daniel Bäckström (C),
2015/16:206 av Lars Tysklind (FP),
2015/16:1535 av Cecilie Tenfjord-Toftby och Sten Bergheden (båda M) yrkande 1,
2015/16:2360 av Annika Qarlssoon (C) yrkande 4,
2015/16:2398 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) yrkande 9,
2015/16:2655 av Cecilia Widegren (M) yrkande 4 och
2015/16:3017 av Daniel Bäckström och Staffan Danielsson (båda C) samt avslår motionerna
2014/15:27 av Nina Lundström (FP),
2014/15:28 av Nina Lundström (FP),
2014/15:303 av Cecilia Widegren (M) yrkandena 2 och 3,
2014/15:628 av Jan Lindholm (MP),
2014/15:950 av Suzanne Svensson och Peter Jeppsson (S),
2014/15:1666 av Penilla Gunther (KD),
2015/16:351 av Paula Holmqvist m.fl. (S) yrkande 2,
2015/16:553 av Patrik Björck (S),
2015/16:720 av Jan Lindholm (MP),
2015/16:1535 av Cecilie Tenfjord-Toftby och Sten Bergheden (båda M) yrkandena 2–4,
2015/16:1973 av Per-Ingvar Johnsson och Göran Lindell (båda C) yrkandena 1–4,
2015/16:2287 av Lars-Axel Nordell (KD),
2015/16:2360 av Annika Qarlssoon (C) yrkandena 1–3,
2015/16:2371 av Anders W Jonsson m.fl. (C) yrkande 18,
2015/16:2398 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) yrkandena 5–8 och
2015/16:2655 av Cecilia Widegren (M) yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

I Sverige finns det i dag drygt 1 900 mindre vattenkraftverk. De flesta av dessa småkraftverk ligger på platser där vattenkraften har använts i århundraden för att driva kvarnar och sågar m.m. Dessa vattenkraftverk har både ett stort kulturhistoriskt värde och ett värde för energiproduktionen.

Vi anser i likhet med allianspartierna att det vid nya tillståndsprövningar av vattenverksamheter måste tas hänsyn till att utövare av storskalig och småskalig vattenkraft har helt olika ekonomiska förutsättningar. Kostnaderna för nya tillståndsprövningar måste sättas i relation till produktionskapaciteten så att utövare av småskalig vattenkraft kan lägga huvuddelen av sina normalt

begränsade ekonomiska resurser på effektiva miljöförbättrande åtgärder i stället för administrativa kostnader för själva tillståndsprövningen.

Allianspartiernas förslag till tillkännagivande om att regeringen ska återkomma med förslag på ett regelverk om tillståndsprövning för vattenverksamheter som är flexibelt och anpassat till småskaliga verksamheter är därför ett steg i rätt riktning. Vi anser dock att detta inte är tillräckligt.

Enligt vår mening bör regeringen också tillsätta en utredning som gör en översyn av miljöbalkens regler om tillståndsprövning för småskalig vattenkraft. För att säkerställa att inte befintliga småskaliga vattenkraftverk tvingas lägga ned verksamheten bör regeringen dessutom snarast ta nödvändiga initiativ för att införa ett moratorium för tillståndsprövning av befintliga mindre vattenverksamheter till dess att ett nytt regelverk har trätt i kraft.

Det ovan anförda bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

7. Allmänna vattentjänster, punkt 7 (C)

av Ola Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2429 av Ola Johansson (C) yrkande 7,

bifaller delvis motion

2014/15:1204 av Sofia Damm (KD) och

avslår motionerna

2014/15:2525 av Karin Svensson Smith (MP) yrkande 6 och

2015/16:3233 av Larry Söder (KD).

Ställningstagande

Sveriges klimat har under senare år blivit varmare och mer nederbördsrikt, vilket bl.a. har lett till fler översvämningar. Enligt SMHI:s klimatscenarier förväntas skyfall och kraftiga regn bli ännu vanligare i framtiden. Mot denna bakgrund behövs en nationell strategi för klimatanpassning. Såväl effektiv dagvattenhantering som skydd mot översvämningar behöver ges högre prioritet i kommunernas planering.

Regeringen bör därför ge kommunerna det stöd som krävs för att de ska kunna ta fram planer för dagvattenhantering som tar hänsyn till klimatförändringarna och förhöjda översvänningsrisker.

Det ovan anförda bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

Särskilt yttrande

Vattenverksamheter m.m., punkt 5 (SD)

Roger Hedlund (SD) och Mikael Eskilandersson (SD) anför:

Vid utskottets behandling av frågan om vattenverksamheter m.m. har vi försökt få stöd för vår linje som innebär dels att det ska införas mer flexibla regler för prövningen av småskaliga vattenverksamheter där kostnaderna för ny tillståndsprövning sätts i relation till produktionskapaciteten, dels att regeringen ska tillsätta en utredning som gör en översyn av miljöbalkens regler om tillståndsprövning för småskalig vattenkraft och införa ett moratorium för tillståndsprövning av befintliga mindre vattenverksamheter till dess att ett nytt regelverk har trätt i kraft.

I andra hand har vi gett stöd för den linje som allianspartierna förordat och som innebär att regeringen ska återkomma med förslag på ett regelverk om tillståndsprövning för vattenverksamheter som är flexibelt och anpassat till småskaliga verksamheter. Även om allianspartiernas förslag inte är tillräckligt långtgående för att säkerställa överlevnaden av de småskaliga verksamhetsutövare som i dag hotas av nedläggning på grund av dyra tillståndsprövningar så är deras förslag till tillkännagivande ett steg i rätt riktning jämfört med att riksdagen inte tar något initiativ alls.

Om vårt förslag till ställningstagande i fråga om vattenverksamheter m.m. (res. 6) avvisas i den förberedande omröstningen i kammaren avser vi därför att i huvudomröstningen stödja det alternativ som har förordats av företrädarna för allianspartierna, dvs. det förslag till tillkännagivande som i betänkandet läggs fram som utskottets förslag till riksdagsbeslut punkt 5.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2014/15

2014/15:27 av Nina Lundström (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vattenkraftens miljöeffekter och den biologiska mångfalden.

2014/15:28 av Nina Lundström (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att nationalälvarna och övriga älvsträckor, vattenområden och biflöden som undantagits från utbyggnad av vattenkraft bör skyddas även framdeles.

2014/15:303 av Cecilia Widegren (M):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att dialoguppdraget mellan små vattenkraftsutförare, länsstyrelserna och Havs- och vattenmyndigheten bör förtydligas.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tydligt och skyndsamt neka myndigheterna att kräva nya tillstånd av välbeprövade verksamheter, så att de i stället kan utöva modern tillsyn för miljöns bästa.

2014/15:604 av Lars Tysklind (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att tillståndprocesser för vattenverksamhet är flexibla så att de kan anpassas till småskalig verksamhet.

2014/15:628 av Jan Lindholm (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fördelen med att stryka 4 kap. 6 § tredje stycket miljöbalken.

2014/15:642 av Olof Lavesson m.fl. (M):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att bostadsbyggande ska pekats ut som en prioriterad uppgift i regleringsbrevet till länsstyrelserna.

2014/15:950 av Suzanne Svensson och Peter Jeppsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att se över möjligheten att hitta en samsyn mellan behovet av laxtrappor och en effektivisering av vattenkraften.

2014/15:971 av Anders Hansson m.fl. (M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stranderosion och strandfodring.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga en översyn av regelverken för strandfodring i syfte att minska antalet involverade instanser och renodla hanteringen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga en översyn av statens krav på ersättning av kommuner som återför sand från havet till sina erosionsdrabbade stränder genom strandfodring.

2014/15:995 av Annika Qarlsson och Ulrika Carlsson i Skövde (C):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att länsstyrelserna ska göra halt i tillståndsprocesserna tills utredningen om den småskaliga vattenkraften blir klar.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att hänsyn vid kommande eventuella tillståndsprövningar för småskalig vattenkraft ska tas till verksamheter som i dag har tillstånd och att kostnaden då måste vara skäligen i relation till omsättningen.

2014/15:1066 av Betty Malmberg (M):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att värdefull åkermark snarast bör ges ökat skydd.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att markens avkastningsförmåga i högre grad ska beaktas vid beslut om exploatering av åkermark för andra ändamål.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att reglerna om skydd mot exploatering av värdefull åkermark för andra ändamål bör ses över.

2014/15:1092 av Josef Fransson m.fl. (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för småskalig vattenkraft.

2014/15:1204 av Sofia Damm (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en genomgång av nationell vägledning och lagstiftning kring hur beredskapen mot översvämningar ska stärkas.

2014/15:1309 av Daniel Bäckström (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om småskalig vattenkraft.

2014/15:1351 av Kristina Yngwe (C):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge utvalda länsstyrelser och berörda myndigheter i uppdrag att kraftsamla för ett långsiktigt hållbart användande av jordbruksmark i regionen eller länet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur tillämpningen av lagstiftning kring jordbruksmarkens skydd kan förbättras.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att arbeta vidare med de förslag kring hållbar användning av jordbruksmark som presenterades i Miljömålsberedningens delbetänkande.

2014/15:1472 av Karin Enström (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en genomlysning av stranderosionen i Stockholms skärgård.

2014/15:1666 av Penilla Gunther (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att länsstyrelsernas olika uppgifter bör harmoniseras och samordnas så att uppgifternas syften inte motverkar varandra vad gäller den småskaliga vattenkraften.

2014/15:1971 av Emma Hult m.fl. (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten att skydda Vättern genom ett överordnat riksintresse.

2014/15:2429 av Ola Johansson (C):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att mot bakgrund av klimatförändringarna och översvämningsrisker utarbeta planer för dagvattenhantering.

2014/15:2448 av Catharina Elmsäter-Svärd (M):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att behovet av bostäder ska vara en viktig prioritering vid utformning av regler för riksintressen.

2014/15:2525 av Karin Svensson Smith (MP):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av ändring i va-lagen som ger kommunerna möjlighet att delfinansiera åtgärder för ett lokalt omhändertagande av dagvatten i ytläge med va-taxor.

2014/15:2851 av Anders Forsberg m.fl. (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta fram en strategi för en långsiktigt hållbar användning av åkermark där särskilt värdefull åkermark klassas som riksintresse.

2014/15:2921 av Roger Hedlund m.fl. (SD):

22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta fram en strategi för en långsiktigt hållbar användning av åkermark där särskilt värdefull åkermark klassas som riksintresse.

2014/15:2953 av Caroline Szyber m.fl. (KD, M, C, FP):

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att behovet av fler bostäder ska vara en viktig prioritering vid utformningen av reglerna för riksintressen.

Motioner från allmänna motionstiden 2015/16

2015/16:206 av Lars Tysklind (FP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av flexibla tillståndsprocesser för vattenverksamhet, så att de kan anpassas till småskalig verksamhet, och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:294 av Betty Malmberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder utifrån de resultat som presenteras i Jordbruksverkets rapport SJV 2013:35 och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:313 av Per-Arne Håkansson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av en långsiktig strategi för havsnära sandmarkers bevarande och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:351 av Paula Holmqvist m.fl. (S):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka om det går att producera mer el vid kraftstationen i Lilla Edet och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:494 av Olof Lavesson m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regleringsbrev till länsstyrelserna ska peka ut bostadsbyggande som en prioriterad uppgift och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:496 av Kent Härstedt (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att plan- och bygglagen behöver ses över för att förtydliga kommunens ansvar för att uttömma alternativa lokaliseringar innan man upplåter jordbruksmark till bebyggelseändamål, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att länsstyrelserna bör få riktlinjer och underlag för att få ett mer enhetligt arbetssätt med rådgivningen till kommunerna så att kommunerna bättre kan bedöma jordbruksmarkens värden på lång sikt och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:553 av Patrik Björck (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör påskynda arbetet med de förslag som Vattenverksamhetsutredningen lämnat i syfte att klarlägga de framtida förutsättningarna för småskalig vattenkraft i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:720 av Jan Lindholm (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fördelen med att stryka 4 kap. 6 § tredje stycket miljöbalken och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1520 av Peter Persson (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att viktiga vattentäkter som Vättern ska kunna räknas som riksintresse för dricksvatten och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lösa frågan om Vätterns vattenreglering och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1535 av Cecilie Tenfjord-Toftby och Sten Bergheden (båda M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör göra en översyn av tillsynsavgifter och de ekonomiska förutsättningarna för den enskilde verksamhetsutövaren att klara av den juridiska processen och de krav på förbättringar som ett nytt tillstånd kräver och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bevara viktiga värden som klimatsmart elproduktion, stora kulturvärden, möjlighet för en levande landsbygd och självklart även värna och förbättra den biologiska mångfalden och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att innan föreläggande om ny prövning bör länsstyrelserna göra någon form av avvägning, som bör finansieras inom länsstyrelsernas befintliga ram, så att ett föreläggande fortfarande anses miljömässigt motiverat, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rätt till ersättning för verksamhetsinskränkning bör gälla även verksamheter med tillstånd äldre än MB och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1594 av Emma Hult m.fl. (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att skydda Vättern genom ett överordnat riksintresse och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1654 av Anders Hansson m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stranderosion och strandfodring och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en översyn av regelverken för strandfodring i syfte att minska antalet involverade instanser och renodla hanteringen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en översyn av statens krav på ersättning av kommuner som återför sand från havet till sina erosionsdrabbade stränder genom strandfodring och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1938 av Caroline Szyber m.fl. (KD):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att granska riksintressesystemet utifrån dess hämmande effekt för tillkomsten av bostäder och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1973 av Per-Ingvar Johnsson och Göran Lindell (båda C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen behöver ta fram en genomtänkt och rimlig strategi för en långsiktig miljöanpassning för den småskaliga vattenkraften och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den rättsliga regleringen måste ändras så att den möjliggör en enkel, kostnadseffektiv och rättssäker process för miljöanpassningen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över behovet av ekonomiska resurser för miljöanpassningen och att bidragsreglerna ändras så att även verksamhetsutövare som fått förelägganden kan få stöd för sin miljöanpassning och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen, i avvaktan på att de nödvändiga förändringarna som anges i motionen kan genomföras, bör vidta generella åtgärder för att minimera de skador som drabbat enskilda verksamhetsutövare genom den plötsliga praxisändringen 2012, och riksdagen tillkännager detta för regeringen

2015/16:1986 av Caroline Szyber m.fl. (KD, M, C, FP):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att behovet av fler bostäder ska vara en viktig prioritering vid utformningen av reglerna för riksintressen och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2039 av Roger Hedlund och Mikael Eskilander (båda SD):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en strategi för en långsiktigt hållbar användning av åkermark där särskilt värdefull åkermark klassas som riksintresse och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2287 av Lars-Axel Nordell (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör uppdraga åt Riksantikvarieämbetet och Naturvårdsverket att se över konsekvenserna av vattenlagstiftningen inom kulturmiljösektorn samt se över länsstyrelsernas bidragsregler i samband med tillämpningen av den nuvarande

vattenlagstiftningen och utreda fördelningen av de ekonomiska bördorna för enskilda anläggningsägare, samt att regeringen, i avvaktan på en närmare analys av lagstiftningens konsekvenser, bör vidta åtgärder så att enskilda anläggningsägare ej lider skada av vattenlagstiftningen, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2360 av Annika Qarlsson (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliggöra definitionen ”urminnes hävd” med anledning av tillsynen av småskalig vattenkraft enligt miljöbalken och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast bör presentera förslag på hur, på ett modernt och samhällsekonomiskt effektivt sätt, alla tillståndspliktiga vattenverksamheter kan omprövas för att få tillstånd i överensstämmelse med de miljökrav som ställs i miljöbalken och EU-rätten och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att systemet ska utformas så att miljömål, äganderätt, energiproduktion och kulturhistoriska hänsyn förenas på ett hållbart och rättssäkert sätt och att det beaktar olika anläggningars förutsättningar, befintliga äldre tillstånd och tillståndsprövningens och åtgärdernas eventuella ekonomiska konsekvenser för enskilda verksamheter och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att till dess att sådana regler är på plats bör ett tillfälligt stopp, ett moratorium, för ny- och omprövning av befintliga mindre vattenverksamheter införas och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2369 av Anders W Jonsson m.fl. (C):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att strandskyddet och tillämpningen av riksintressen bör förändras så att kommuners möjlighet att utveckla sin attraktivitet stärks, och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2371 av Anders W Jonsson m.fl. (C):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ägande- och förfoganderätten för vattenkraften ska förenas med miljökrav samtidigt som den förnybara elproduktionen värnas, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2398 av Eskil Erlandsson m.fl. (C):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ägande- och föfoganderätten bör förenas med miljökrav samtidigt som den förnybara elproduktionen värnas, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra definitionen av ”urminnes hävd” med anledning av nuvarande tillämpning av vattendirektivet och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast bör presentera förslag på hur alla tillståndspliktiga vattenverksamheter kan få tillstånd i överensstämmelse med de miljökrav som ställs i miljöbalken och EU-rätten på ett modernt och samhällsekonomiskt effektivt sätt, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att systemet ska utformas så att miljömål, äganderätt, energiproduktion och kulturhistoriska hänsyn förenas på ett hållbart och rättssäkert sätt och så att det beaktar olika anläggningars förutsättningar, befintliga äldre tillstånd och tillståndsprövningens och åtgärdernas eventuella ekonomiska konsekvenser för enskilda verksamheter, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör införas ett tillfälligt stopp, ett moratorium, för ny- och omprövning av befintliga mindre vattenverksamheter till dess att sådana regler som efterfrågas i motionen är på plats, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2530 av Anders Forsberg m.fl. (SD):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en strategi för en långsiktigt hållbar användning av åkermark där särskilt värdefull åkermark klassas som riksintresse och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2655 av Cecilia Widegren (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att dialoguppdraget mellan små vattenkraftsutförare, länsstyrelserna och Havs- och vattenmyndigheten bör förtydligas och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör se över myndigheternas tillståndsförfaranden av välbeprövade verksamheter i syfte att utöva modern tillsyn för miljöns bästa och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att till dess ovan inte är beslutat och genomfört ta ett moratorium så att inget

förhastat och felaktigt sker på vägen och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2702 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjligheten till fler bostäder alltid ska väga tungt när utformning av riksintressen ska antas och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2854 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för småskalig vattenkraft och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett moratorium för nyprövningar av tillstånd för småskalig vattenkraft och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdra åt regeringen om en översyn av miljöbalken gällande tillståndsprövning för den småskaliga vattenkraften och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3017 av Daniel Bäckström och Staffan Danielsson (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om småskalig vattenkraft och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3018 av Eskil Erlandsson m.fl. (C):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av marksnål markanvändning och att bl.a. stärka skyddet av åkermark och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3233 av Larry Söder (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda villkoren för anslutning till kommunala va-nät och tillkännager detta för regeringen.